

CRONICA LITERARA

M. EMINESCU:

«Opere» XIII

XV

Publicistica eminesciană deschide pîrtea de acces către numeroase manifestări literare paralele sau premergătoare gazetăriei lui M. Eminescu. Părerea că ideile acestei gazetăriei n-ar fi avut pînă în scrisul românesc de atunci este mereu infirmată de dovezi. M. Eminescu nu poate fi separat de ideile, tematică, formule, nu poate fi separat nici chiar ca destin de traectul literar și ideologic al multora dintre contrații săi. Există un Mihai Eminescu înainte de Mihai Eminescu, cel adevărat, presărat în mîile de pagini ale gazetăriei și literaturii românești premergătoare **Timpu**lui. Analiza și judecata asupra activității lui publicistice nu se poate întîmpla fără a ține seamă de paralelisme, de anticipări, de izvoare. Mihai Eminescu nu este singur în acțiunea sa de gazetar militant. Dacă s-au adămis pentru arta literară a poetului rădăcinile într-o tradiție literară pe care a știut să și-o cucerască singur, gazetăria lui politică așezată în contextul gazetăriei politice românești de vază are aceași înrădăcinare într-o tradiție de care este imposibil să fie rupt. În linii mari aceasta este gazetăria scriitorilor de la 1848 și a urmașilor acestora, a căror torță o vom regăsi și în mințile lui Eminescu. Antrosietismul eminescian este precedat de respingeri identice care venau de la nume sonore la vremea lor și demne, atunci și azi, de tot respectul nostru. Heliade Rădulescu, Bolintineanu, Cezar Bolliac, Gr. Alexandrescu, Vasile Alecsandri, se dezice de C.A. Rosetti. Chiar și tovarășii de drum mai recent, ca C.D. Aricescu, intră pe același drum bifurcat, tratînd pe C.A. Rosetti ca pe un om al înțelegerii cu reacțiunea pe care afirma clamoros că o combate. Între aceștia, Grigore H. Grădăniță are loc și un alt mai mult cu cit biografia lui intersectează pe cea a lui Eminescu în mai multe puncte.

Incepăturile biografiei lui Gr. H. Grădăniță nu interesează decît pentru faptul că prin ele poetul și gazetarul se considera un fiu al vechiului, al revoluțiilor europene, tatăl său Haralamb fiind fiul lui Byron cu o aromă. Este posibil ca Grădăniță să fi conștientizat biografia pe măsura năzuințelor lui de la maturitate, dar originea rămîne plauzibilă. Revoluționarii, printre care a luptat pentru eliberarea Greciei Byron, erau aromâni, rolul lor în revoluția greacă de la 1821 fiind dintre cele mai importante, Byron a murit de altfel în casa aromânească a familiei Capsali, și aceștia stabiliți mai tîrziu la București. Informația scriitorului merită o circumspecție realistă, cu atât mai mult cu cit în scrisul său mitul lui Tudor Vladimirescu și aversunea față de fanarioti sînt foarte puternice și pot fi o moștenire de familie. În 1866, Gr. H. Grădăniță trimite de la studiul din Apus,

ca și Eminescu, poezii la Familia. Intors în țară înfîințează la București o revistă care dublează, pe un plan mai mic, activitatea **Convorbirilor Literare**, ca idei și conținut cu un titlu ce ține de biografia lui, **Albina Pîndului**, și, alături de revistă, o societate cultural-literară **Orientele**, prea puțin cercetată, din care au făcut parte M. Eminescu, Miron Pompiliu, N. Scurtescu, V. Gr. Pop, Ionăță Bădescu, N. Droce, Barciac, N. C. Ciobova, etc. Ca îndelungă în biografia lui intră aceea de revizor școlar, la care de două ori aspiră, o dată a obține. Este și ajutor de redactor la **Monitorul oficial**. Campania lui împotriva liberalilor și mai ales a lui C.A. Rosetti și Ion Brătianu începe acum în **Strechea**. În 1870 prin P. P. Carp, trece ca și Eminescu pe la Biblioteca din Iași unde lasă locul liber lui Scipione Bădescu, pentru a ajunge apoi revizor școlar la Turnu Severin. Cu concursul altui junimist, Titu Maiorescu, ajunge profesor la liceul crăiovean. Relația lui Grădăniță cu cercul junimist și cu oamenii politici ai acestuia sînt indiscutabile, ca și ale lui Mihai Eminescu. Atacă în **Pressa** afacerea Stroussberg în chip demascator, premergînd tema drumurilor de fier a gazetăriei eminesciene. Asa cum scoate această la Iași, **Curierul de Iași**, aproximativ în același timp, Grigore Grădăniță scoate la București, **Curierul Bucureștilor**, tot de finanțare și inspirație conservatoare. Ziarul **Timpu** înlocuiește **Curierul Bucureștilor** și este scos tot, de Grigore H. Grădăniță, care luca și cu Slavici și, sigur, se întâlnește cu Eminescu, deoarece plecarea lui definitivă de la **Timpu** este datată pe 9 octombrie 1877. Grădăniță scoate în paralel **Războiul**, cu o viață sinopată, dar destul de lungă. Maiorescu li zicea „fleacul de Grădăniță” pentru că acesta, ca și mai tîrziu Slavici și Eminescu, nu vor face publicitate cercului junimist. Față de Eminescu, Grădăniță face politică și dincolo de gazetărie întovășind acțiunile politice ale lui I. Em. Florescu, fiind amestecat în organizarea unui partid democrat național și încercînd să ajungă deputat. Pe scurt, un scriitor cu independența opiniilor care încearcă să și le traducă în practică.

Grădăniță a scris despre poezia pașoptului, dar și despre Eminescu. Publicistica lui literară rămîne definitorie pentru epocă, ca și cea politică, umbrită de cea eminesciană pe care o premerge, pe care o preluadează în **Timpu** și care merită altă soartă. Temele ei sînt cele eminesciene, care, subliniate, sînt ale epocii, denunțînd falsul liberalism și revoluționarism al „rosiilor” demagogici acestora. Calamitatea rezultată din afacerile cu drumurile de fier, neofanariotismul instalat de liberali. Grădăniță are o specială preocupare pentru românii de la sudul Dunării pe care o vom regăsi și la Eminescu, după cum și un cult pentru Tudor Vladimirescu a cărui prezență în publicistica eminesciană constituie unul din punctele

ei de ax. **Ipșilant și Tudor**, capitol dintr-un proiectat roman, apare încă din 1869. Este republicat sub titlul **Zavera** (1871) în 1870, tot în **Albina Pîndului**. Eroul de la 1821 este și într-o povestire **Uciderea lui Tudor Vladimirescu**, 1890. Romanul revoluției lui Tudor își va schimba pe drum destinația și va deveni romanul **Berlicoco**, tipărit în foileton în **Războiul** în vara lui 1880. **Berlicoco** era porecla lui C. A. Rosetti, iar romanul îl face portretul dierului. Este cazul să ne întorcăm la publicistica eminesciană. Aceasta în 1880 duce polemica cu **Ion** în tema încercării de asasinat asupra lui Ion Brătianu și învinovătește pe liberali, de fapt aripa „rosie”, că ar fi adus în țară un climat de conspirație și de asasinat, care se întorc împotriva lor. Eminescu folosește formula „Ale tale dintru ale tale”, care este, zicea poetul, probabil o parolă roșie, de vreme ce a tirnit o furtună de presă și nu numai de presă. Este momentul în care conflictul dintre Eminescu și „rosii” devine ireductibil și are urmările știute asupra rolului poetului la **Timpu**. Îi va urma atacul din camera din martie 1881, legat de acest lung preambul. Grigore H. Grădăniță este, prin romanul foileton **Berlicoco**, alături de Eminescu, pe aceeași baricadă gazetărească. El va fi de altfel arestat printre bănușii de participare la atentatul contra lui Brătianu, dar eliberat din lipsa de dovezi. Arestarea încerca să implice, neal, pe conservatorii în atentat, așa cum în presă se încerca implicarea morală a lui Eminescu. **Scrisoarea a II-a** care în variante îl vizează pe „Berlicoco” direct, înfrîptit, publicat în 1880, odată cu romanul **Berlicoco**, apare, acuzator, în 1881.

În 1883, Eminescu iese din primul planul gazetăriei politice. În 1884, Grădăniță respărtă romanul **Berlicoco** sub un alt titlu și cu un text revăzut în **Războiul din 1884**. Se va numi acum **Vlășia sau ciocoii noi** tot pe roșetștii. Ca și lui Eminescu, toate îi merg de acum în rău lui Grădăniță. La 1887 va tipări în volum romanul, cu titlul **Vlășia sau ciocoii noi**. În 1889, la începutul anului în care Eminescu moare, Grădăniță, epuizat, cere ajutorul lui Titu Maiorescu, care-i oferă o catedră la liceul din Bacău. Marginalizat, scos din viața politică, Grădăniță va fi numai profesor de franceză, avîndu-l între alții elev pe Gh. D. Vasiliu, viitorul lui Bacovia. Uitat, Grădăniță se va stinge lîngă de paralizie, „hemoragie cerebrală și hemiplegie sinistă”.
Deși a supraviețuit poetului, Grădăniță n-a putut supraviețui nici el în arena politică. Același val l-a aruncat pe mulți în larg și, indiferent de tribulațiile prelunge ale unora, șocul decisiv a fost unul singur.
Vlășia sau ciocoii noi preia mesajul romanului lui Nicolae Filimon. „Ciocoii noi” sînt cei care l-au ucis pe Tudor, fanariotii. „Ciocoii noi” sînt și fiii lor. Vlășia este țara întreagă căzută pe minile acestor ciocoi, o țară în prădă. „Ciocoii” sînt mai ales „roșii”, dar nu numai ei: „Numiri de albi și roșii, conservatori și liberali, moderăți și progresiști sînt numai niște cuvinte pentru a întîmplea o ură de mînilor”. Și unele și altele din grupurile numite astfel, au fost și sînt niște câte pentru a înhîța puterea, dar nu niște partide întemeiate pe principii”. Grădăniță vrea să istorisească adevărul despre 1848, despre cei cîțiva impostori ai revoluției. Romanul s-a înscris în numi și, rotund la lui Baboș, pentru că Baboș este, ca C.A. Rosetti, fiu de grec, Sotir Zefchide, omorîtor al lui Tudor Vladimirescu. Scelcipi este Ion Brătianu. Infiltrîndu-se printre viitorii revoluționari, Baboș și Sulpiciu deturneză revoluția și transformă țara într-un bici de vorbe și loc de prădă, o „Vlășie”. Celebra teză: „Ale tale dintru ale tale” se află la loc de cinste și în romanul **Vlășia sau ciocoii noi**. Acesta e romanul lui Grădăniță al cărui destin îl întîlnește pe cel al lui Eminescu și a cărui ideologie și campanie publicistică o premerge pe cea eminesciană. Prețurile temele. Grădăniță face față dîntro-o conorță întreagă de intelectuali ai celei de a doua jumătăți a secolului XIX, care au avut iluzia că pot face în chip dezinteresat și idealist politică, plătind greu această amăgire. Învinovății amîndoi de amestec în atentatul asupra lui Ion Brătianu, Grădăniță și Eminescu sînt înfrîțiți în biografia lor intelectuală și politică, mai mult decît s-ar crede.

M. Ungheanu

scriitorului”. Argumentele concludive sînt „adevărurile și adîncii”, „realism”, „echilibrul clasic”, „forța de expresie”, „echilibrul”, „sînt gata să subscriu la această judecată de valoare, dar nu mă lasă... autoarea. Căci, cu doar trei pagini mai înainte, Natalia Stancu scrie: „In „Citadela sfîrșimată” semnificațiile sînt impuse iar destinele sînt anticipate încă în privirea — căci de asta mai degrabă o ură de construcție”. Ori eroare de construcție, ori echilibrul clasic! De reințiu însă, dincolo de această ezitare secundară, observarea dimensiunii realiste a teatrului lovinescian, căreia i se asociază, în timp, alegoria, parabola, misterul. Este, dacă înțelegem bine, o analiză globală, detaliată condițională) ideea forță a monografiilor Nataliei Stancu, exprimată ca atare de cîteva ori și transparentă peste tot. Rezumînd, personalitatea teatrului lovinescian este scîndată între vocația dramei realist clasice și aspirația către simbolismul parabolei. Evaluînd global din acest unghi de vedere, dramaturgia lui Horia Lovinescu, criticul extrage o concluzie pe care o consider adecvată: „Putem stabili modalități pentru care Lovinescu are o chemare irezistibilă, categorică (vocație, cu alte cuvinte — te, nu-i așa? — n.n.) să se domine sau să îl ilustreze? Eu cred că da: prin „Citadela...” Lovinescu trece „proba minții” de care vorbea Picasso. Dovedea că posedă știința desenului figurativ, a copiei expresive după natură, atunci cînd compune o dramă realistă cu o structură solidă, echivalentă unui tradițional roman social, boz în elemente de atmosferă cu portrete grave și altele pitorești, cu momente de tensiune și altele. Dar, paradoxal, pe acest teren care, după opinia mea echivalaază pentru scriitor cu unul al exercițiilor liber impuse”, Lovinescu va da opere mult mai rotunde, încheiate, limpezite, armonioase, în timp ce cultivarea celorlalte modalități (mai organice problematici, vizuini sale), se va solda cu opere inegale, compozite, imperfecte”. Paradoxal cum se vede, nu doar teatrul lui Lovinescu conține paradoxuri ci și critica lui — această concluzie nu este urmarea unei demonstrații, ci vine, cumva, din afară. Pentru că tocmai pieselor de care se înțelege că le include în categoria „inegale, compozite, imperfecte”, Natalia Stancu le acordă mai mare credit.”

Și, pentru a fi într-o perfectă contradicție cu sine, criticul numește „Jocul vieții și al morții...”, „capodopera” lui Lovinescu, „cea mai bună piesă a dramaturgului”, „sinteză a principalelor experiențe umane și profesionale” (nota bene: sinteză, matcă, matrice, cheie era considerată și „Citadela sfîrșimată”). Hotărînd lucrul, criticul trebuie să se decidă. Așa, între primele 18 scurte capitole (cartea are 160 de pagini) de analiză contrastivă și ultimul (de aproximativ 50 de pagini) mult mai interesant, intitulat **În loc de concluzii** și cuprinzînd, de fapt, necesarele și pertinentele situații estetice, nu încheie, dar fin nuanțate, se configurează un spațiu al rupturii, care afectează serios unitatea ideatică a cărții. Rămîn, oricum, meritu pionieratului, temeinicia documentației, simpatia față de subiect și adieziunea la mesajul umanist al operii.

Valentin F. Mihăescu

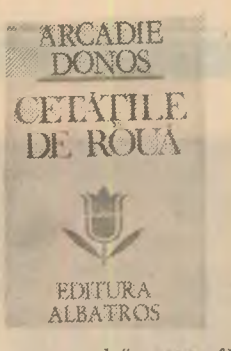
Literatura celor două decenii

● La Liceul Industrial nr. 4 din Buzău a avut loc o șezătoare literară pe tema „Dezvoltarea literaturii române în anii glorioși ai Epocii Nicolae Ceaușescu”, în colaborare cu Filiala Societății de Științe Filologice și cu organizația de partid a liceului, secretar prof. Florina Andreica.
Au participat: Ion Băleșu, Ion Stancu, Dumitru Ion Dinică, Constantin Pelcu, care au citit din lucrările lor și au dezbătut tema propusă cu elevii și cadrele didactice de la liceul respectiv.

VIATA CARILOR

POEZIE

CLARUL PRIVIRII

Un tradiționalist care își ascunde sentimentalismul este Arcadie Donos, cunoscut actor; cine nu-l aminteste de rolul remarcabil pe care îl făcea în **Coana Chirița**, o Chiriță joacă parca și cu un fel de nostalgie, cu o ușoară „îngăduință” lirică strecurată în spatele comicalului. Mai mult, dacă nu greșim, un soi de bonomie — temperamentală, asadar deloc trucată. Nu altfel este poezia? scrie Arcadie Donos: „cumsecade”, ușor sfătoasă, fără să violenteze printre viziune sau limbaj. O poezie „cuminte”, născută din locurile comune ale liricii dintr-o de-a una, cu teme și motive tradiționale, tratate însă cu sensibilitate și mai ales sinceritate. Motivul central este o melancolie luminoasă, pretext de aduceri aminte și exteriorizări ale trăirilor afective. Ea este sinonimă cu **privirea clară** (și cu **clarul privirii**), în fata căreia celelalte modalități de comunicare pălesc. „Semnul clar” răsad de pretutindeni, e deslușirea și, consecutiv, interiorizarea simbolului. Imaginea conștientă, cum pînă a universului, revine în altă poezie speculînd figura oglinzii.

Motivul oglinzii însoțește această nostalgie, învecinată uneori cu sugestia atmosferei legendare, a meditației în fața trecutului istoric, înfeles desigur ca depozit de simboluri, de prețioze imagistice, ca în **Ambruzio** de soc, de brusturi, de pelin, parfumul de ambrozie sînt inspiratoare de imagini statutare: „simțeam cum stau de vorbă brazil: / Precum că Ștefan Vodă e pe stînci, / Și n-a avut apus”. Dacă aici exercițiul imagistic rămîne încă oarecînd în poezia următoare întîlnim o frumoasă rezolvare artistică a ideii — prin exploatarea într-o manieră personală a „clarului” oglinzii. E poezia care dă titlul și tonul volumului: „Nu pentru străji mai stau vechile cetăți: / Pentru oglinzire. / Au zidurile de rouă. / Se pot cere pe an și fațete. / Dîrșurile de înaintare a norilor, / Cu exactitate / Nu caștr. / / — Soarele răsare... / Defel! / Dovedit e că pămîntul răsare, nu el! / În geana de rouă plină a vechilor cetăți, / Se vede clar: / De acolo veneau! / După pala aceasta de oglinzire — / Dacă luată seama bine, / S-au sădit, în spațiu, grădinițe / Și în fața, apei! / Pentru rouă. Pentru sufletul lor de rouă, / Fără năluciri, fără somn de noapte, / Doar odihnă lucie — între povestiri”. Se vede aici, prin oglinzire poetul înțelege deopotrivă inversarea „retorică” socio-lit. drept condiție primordială a reflectării poeziei (realitatea poeziei e un joc ascund, dacă nu mai pur, cel puțin mai apropiat de starea vizionară) — și modul, distinct, de a te odihni în inefabil, de a recupera semnificația spirituală prin lansarea în apele „vrăjite”, dar cit de calm, ale poeziei. Chiar meditația mai întinată decât unele versuri se finalizează liniștitor, căci gustul amar lăsat de o amintire sau alta este înveștat doar cu valoarea termenului de referință. Umbră de floriul thanatic, această sensibilitate nu-și va pierde propensiunea spre luminozitate, presupunînd o existență florală, deschisă, subînțeleasă, în fața „fetei din umbra” lui Arcadie Donos sînt notații, unori sumare, „puneri în pagină” a sentimentului, fără oculturii. Ele au prosopetice, chiar dacă miza estetică nu bate prea departe. Alteori, subiectivitatea, întîmismul, înțelesul, locul sufletului poetic, ample, de la rememorarea din **Morse**, lipsită de patetism dar conținînd dramatism în fiecare contur, în fiecare „observație”, în afirmarea supremației privirii („Planam peste fulgere multe / Eram numai privire”), la vibrația patetică din **Ceva** extinsă dincolo de aceste neîmpliniri, **Cetățile de rouă** afirmă un poet.

Costin Tuchilă

*) Arcadie Donos: „Cetățile de rouă”, Editura „Albatros”, 1985

PROZA

JURNALUL UNEI GRATUITĂȚI

Un micro-roman cu titlul **Să alergăm împreună**, potrivit mai degrabă unei cărți de popularizare a sporturilor de masă, este publicat de curînd Lucian Vasiliu, la Editura Junimea.
Proza sa, dînd impresia realității, aburite de ficțiune, are, pe scurt, un mătoarea desfurare: Tînărul Abel, nume care dă posibilitatea autorului de a face digresiuni biblice, descoperă la 28 de ani că nu are chemare pentru funcția de asistent al unei facultăți de filologie. Sîntem, așadar, în fața unui caz rarism, de vreme ce toți absolvenții de facultate se simt asîzi așii pentru o catedră universitară. După ce își distruge cărțile cele mai prețioase, arzîndu-le la marginea orașului și-și pune pe foc lemniara bibliotecii, se angajează la... Bibliotecă municipală, ocupîndu-se în mod special cu problemele gospodăriei bibliotecii (transportul cărților din depozit, completarea fișelor de imprumut etc.). Abel este în continuare inadaptable, se „culege” greu, trăiește cu impresia că și-a uitat cînd capul, cînd vreau brîd acasă, semn al unei torturante lipse de omogenitate intelectuală. Pentru ceilalți tînărul este, dimpotrivă, interesant, datorită vestimentației sobre și impecabile, bărbii impunătoare, aerului absent care îl intrigă pe tinerete cîtoare îndrăgostite, toate bineînțelese, de el. Prietenii lui sînt o pitică șchioapă, un cine chior, un puști precoce și „un scriitor complet” (Strabon Petrescu), prozator, dramaturg, esait, poet, critic și istoric literar, „memorialist” care n-a publicat încă nimic. Insolitul este obligatoriu: „Prezența unei pisici șchioape în intimitatea lui e un argument. Probabil că dacă ar fi fost întreagă, nu ar fi păstrat-o”. Cîinele dispore transformat în mă-

nuși, pisica prin melancolizarea în singurătate, în timp ce Abel ajunge să se maturizeze și chiar să se îndrăgostească de eleva Arina, prijel de a ni se spune cîteva despre etimologia de origine, portul lui Abel, în cor al atîtăia a tînărilor de străzi, al cărui repertoriu nu este amînit, refuză să se mai producă și astfel micro-romanul se încheie brusc pe plaja însoțită a Mării Negre, unde Abel se află împreună cu scriitorul-nescrisor și-și consemnează impresiile într-un jurnal destinat Arinei, dispărută în cel de brusc cum a apărut fiindcă e ocupată cu pregătirea examenelor pentru admiterea la facultate.

Să alergăm împreună este nu numai o proză cu un caracter comun, ci și un „teritoriul” înzestrat de stîngăci și sau enormități. Iată, spre exemplu, portul tînărului Abel, în propria țară care locuiește Abel: „Foarte bărbătos, des și o femeie de spirit, cultivată și rafinată prin școli celebre, poate fi văzută spărgînd lemne ore în sir, făcînd pîrtii, cu lopata, prin zăpadă”. Și ca o probă de rafinament, dobîndit în școli celebre, transparența albastră a ochilor, rîsul rîle Almel, așa cum le vede Lucian Vasiliu, e bine are dacă te rădea bărbătu-mău! prin noaptea nunții! Că tot nu-mi mai folosești la nimic! Nici varză nu mai pot pune între coastele tale scofite! Și ce varză bine murată mi lăsași! Pe-a! dat și tu de partea morții scilofostule!...”

Lucian Vasiliu are o epidemică pasiune pentru repetiții. De sase ori în micro-romanul său întîlnim aglomerări de genul celor folosite în dicționarele de metafore, pentru noțiuni, cum ar fi taximetru, mansardă, borcane, luncă de petrie etc., mai conștate sau mai vagi: „Sînt borcane de diferite mărimi, de diferite culori, mai gîldoase, mai subțire, mai hieratice (?)”, mai grosiere, mai tăcute, mai zgometoase, borcane care au trecut prin mii și mii de mîini, aruncate, recuperate, refolosite, ori nou-noute, cu etichetă și fără etichetă, elvețiene, chinezești, pentru export, de import, refuzate, acceptate, înșugurate, în ordine, în dezordine, sugerînd o lume (?)” Parantezele ne aparțin.

La fel de supărătoare sînt unele comparații, oricît de mult am accepta aspectele insolite ale cărții. Într-un dialog privindu-l pe grecul Tucidide, Arina recurge la observații militare pentru a preciza poziția față de limba germană: „Eu... vreau să mă întreb dacă în viața voastră la bibliotecă aveți Tucidide. M-ar interesa. Eventual în franceză, chiar și-n engleză. Germană nu știu, desî mi-ar place să știu, e o limbă accidentală, un fel de cîmp minat”. Trîzările supra-realiste ale micro-romanului lui Lucian Vasiliu, ar de a se înțelege un interes mai mare dacă realizarea stilistică ar fi fost notabilă. Ea neresușind să treacă de faza exercițiului subminează un subiect, e cazul s-o spunem, destul de fad prin el însuși, oferindu-i autorului o satisfacția unei editări, dar nu și proba că literatura sa ar merita vreun interes.

Lucian Chisu
*) Lucian Vasiliu — „Să alergăm împreună”, Editura „Junimea”, 1985.

CARTEA DE DEBUT

UNIVERS BĂNĂȚEAN

Ceea ce este interesant la acest volum colectiv de proze scurte) deosebindu-l de celelalte cum am văzut în comentariul precedent, este că arcul „temei” comune — orizontul satului bănățean transcris prin grila copilariei și a memoriei scriitorilor — prieste autentic și îndesat, un timpilor doi, mai puțin dotată pentru dimensiunea oniric-simbolică a ordinii lucrurilor și mai apropiată de modalitățile realismului tradițional, desî n-antur fantastic de sorginte folclorică nu lipsește nici aici. De fapt, scrierile celor trei se completează cumva, iar universul acesta rural pe care fiecare îl abordează din unghi personal și cu mijloace proprii devine mai larg, nuanțîndu-se și reverberîndu-se ca o melodie cîntată în canon.

Cel mai apropiat de condiția de cronicar al lîmii satului, surprinzînd pe viu în schile rapide, fără linii de prisos, tipologii, gesturi și situații specifice unui mod de existență al tînărului bănățean, este Florian Cocea. Realismul său frust, direct, aproape rudimentar, n-are zăbuind în complicate planuri analitice secundare, evidentînd însă prin detaliul de prim-plan complexitatea interioară a personajelor aflate

NATALIA STANCU:

«Horia Lovinescu»

„**D**RAMĂ, dramă (cf. DEX) S. f. 1. Piesă de teatru cu caracter grav, în care se vede imaginea vieții reale în detaliu și contradictorii, în conștiința și complexitatea acesteia, într-un amestec de elemente tragice și comice”. Stim, oare, îndeajuns de bine ce înseamnă „piesă de teatru”? Ceva care se reprezintă pe scenă? Ceva de citit în liniște, deservind, cu ochii minții, abscureci pe lăvanul camerei (mîncă pastă-să după Călinescu). Ceva între acestea două? Cum? Caragiale (pentru a rămîne într-un spațiu familiar) știa, desigur, răspunsurile, dar, dîntro-o pudoare inexplicabilă și, chiar, inparadonabilă, ne-a rămas dator cu ele, lăsîndu-ne, doar, „O scrisoare pierdută”, „Comu Leonida față cu reacțiunea”, „Dvale caravaliului”, „Năpasta”. Ce vreau să spun? Vreau să subliniez dificultatea abordării monografice a operei unui dramaturg, mai cu seamă cînd el s-a exercitat intens ca om de teatru și cînd deservitărea de om e de dată recentă. Natalia Stancu, critică dramatică cu vechi stăruie, își asumă bărbătește (decis, adică) această dificultate și ne oferă volumul **Horia Lovinescu** (Editura Dacia, 1985), prima monografie dedicată autorului **Citadela sfîrșimată**. Apariția cărții îmi dă prilejul (dincolo de salutul cuvenit) să constat ofensiva istoriei literare, în timpul vieții autorilor sau curînd după moartea lor, cu rezultate calitativ variabile de la un subiect la altul, spre teritorii alăturate supuse întii judecării **Timpu**lui: Marin Preda, Nichita Stănescu, Mihai Beniuc, Geo Bogza, Eugen Barbu, D. R. Popescu, Marin Sorescu și, acum, Horia Lovinescu. Această tentativă de promovare consolidare a valorilor me se pare a fi un semn al maturității criticii literare de azi și o dovadă a permeabilității editorilor la propunerile actualității. Și din această cauză, întreprinderii Nataliei Stancu, înainte de a-î analiza substanța, îl datorăm respect.

Revenind la definiția de dicționar (era — nu-i așa? — timpul) citată la început, cred că Horia Lovinescu a vrut să scrie piese cu caracter grav, cu conflicte puternice și, uneori, chiar complexe, în care propensiunea către tragic

covîrșeste încercările în registru comic ale autorului.
Puternicia conflictelor umbrește adesea („Lumina de la Ulmi”, „Ospetela în fațelă scrii”, „Citadela sfîrșimată”, „Surorii Bogă”, „Febre”, „Al patrulea anotimp”), complexitatea lor („Si eu am fost în Arcadia”, „Moartea unui artist”, „Petru Rares”, „Negru și roșu”, „Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă”) în opera lui Horia Lovinescu evidențîndu-se dacă nu o confruntare, oricum o dispută între voința de acuratețe a mesajului și calitatea artistică a mijloacelor prin care acesta este transmis. În această chestiune, Natalia Stancu, referindu-se la perioada începuturilor, se exprimă (și bine face) transant dar neglijent (și rău face) stilistic: „Dincolo de numeroasele ei pluri epice și tematice „Lumina de la Ulmi” este, în mare măsură, un exemplu timpuriu de metaliteratură — lucrare ce vrea să lumineze condițiile și creațiile și misiunea scriitorului, făcînd în fond un proces de autoanaliză estetice care nu se conforma tiparului conceput înșugat al realismului socialist, dramaturgului ridică aici o problemă și exprima o atitudine pe care o va respinge mai tîrziu printre primii. Primită ca un „răspuns firesc” al artistului la cerințele reflectării actualității, „Lumina de la Ulmi” era, după opinia mea, expresia spiritului conștient al unui om care se hotărăse „să se afirme”. Criticul sesizează aici un aspect important al genezei operei lui Horia Lovinescu: dramaturgul vrea să se afirme și e dispus să facă, decenzmată, totul pentru aceasta. Atenția pe care Natalia Stancu o acordă unora dintre piesele subordonate acestui deziderat se justifică doar prin încercarea (reusită) de a descoperi cu orice pret aici, „în statu nascendi”, teme și modalități care vor deveni apoi coordonate esențiale ale teatrului lovinescian.
Urmărind atent evoluția dramaturgului (există, fără îndoială, o miscare ascendentă a gândirii dramatice lovinesciene, de la simplu — simplist uneori — la complex — doar stufos altori —) Natalia Stancu consideră „Citadela sfîrșimată” drept „una dintre cele mai bune piese ale

Lectia unei promoții

Urmare din pag. 1
Dumitriu-Snagov, tatăl său fiind prezent în sală ca elev de acum 49 de ani.
Ca la orice clasă, chiar dacă ad-hoc constituțiu din efectivul de studenți de acum 40 de ani, președintele de drept, fiindcă era aceluși de acum patru decenii, după cum proba cu conștientă tăcută la z. istoricilor de artă, profesorul și rectorul de pînă mai ieri al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu” din București, a făcut apelul, la care au răspuns, cu cuvinte definitive, toți cei aproape 100 de foști

elevi. Au urmat scurtele prelegeri-alocuțiuni de la catedră ale profesorilor amintiți, fiecare din ele memorabilă prin învîntămîntele și emoțiile ei. Corolarul acestei întîlniri — scurtele cuvinte care, ca întotdeauna, pline de mîncă ale marelui nostru învățat Edgâr Papu: „Vremea reduce distanța dintre foștii profesori și elevi. De la această întîlnire avom de luat lecții cu toții”. Implicit elevii și profesorii de azi al Liceului „Nicolae Bălcescu”, după cum ne-a încredințat directorul lui, profesor Ion Giurgiu. Raportul în desfășurarea acordată spiritului și participanții la întîlnire, nu mai are nici un cuvînt de adăugat. Ar fi de prisos.

dinu flămând

Ploaie la Copenhaga

Prietenoasa mică sirenă din Copenhaga
clocește
o piatră verde în apele golfului. Poți încerca
s-o inviți la plimbare pe bara bicicletei.
Însă morocânoasele nave din port sînt atît
de masive
încît scufundîndu-le în cuvinte se revarsă
frazele peste margini.

O tristețe nordică printr-o oameni
atît de corecți și
de omețești străini se agață de haine
pe cînd
pătrunzi în cel dintîi magazin să cumperi
lampa lui Diogene.

Și tot pe neașteptate începe să plouă
într-un dialect danez al furtunii.

În spatele ecranului

Primăvară sfîșiată de mieunatul pisicilor,
chemările lor înhată citeva replici lirice
de la cinematograful în aer liber. Proaspeț
caricatura în codul genetic.

Privești întîlnirea : Tristan și Isolda
depășind pe ecran mosorul unei legende
pe care întregul cartier, plictisit, o fluieră
în așteptarea unor scene mai demne
de batrachomyomachia milenului doi.

„Speranța mea rămin cei doi adolescenți
strecurați prin gard în spatele ecranului”.

Alte umbre

Buzele mele ating în gura ta niște dinți
de căpřiță,
soare cu gust de iarbă și de măcrișuri.
Atunci cînd vinul din paharul înclinat
nu se varsă
e semn că mînușa de căldură a minii tale-l
culege.
În vreme ce alții găsesc căutînd, tu găsești
găsin
o fisură în fibra timpului unde
să ne ascundem.
Abia plecată de lingă mine sosești
cu migrația pietrelor
cînd le rostogolești norii pe podșuri.
Firește, ar fi mai bine să mă închizi
în pianul tău
îmbălsămat în bemoli de singurătate
apoi, „Quand vous serez bien vieille, au soir,
à la chandelle” scormonind prin jărătec
să mă culegi tot întreg ; ce bine ar fi,

o, Hecate !
De guler îl scoți pe adolescentul din mine
(vreau să spun statuia postumă) și îl trimiți
prin cartier să culeagă clupercile
dinăo ploaie.
Poate ai planuri ascunse și speranța că însul
stingaci
rămîne blocat în ascensor cel puțin
un deceniu.
Să vezi încercătura : cînd nu vezi mai ști
în trecutul de mine, în ce loc și cu cine
împărți fructul vocii tale la alte umbre...

Madrigal în anul cometei

Din ochiul meu țîșnește spre tine ideea mea
posesivă -
cangur din marsupiu de cangur din marsupiu
de cangur

și el din marsupiu
încă fumegînd al creierului meu de reptilă,
cîndva ghearele ce încep să îmugurească
la măruntul de Nimeni
te vor înfăța de pe celălalt tărîm.

În visul meu păsesc cu dinții pe pielea ta și,
rămasă goală, te înveșmînt în nerăbdarea
cu care
dezvelindu-te te acopăr ;
să nu te miri că noaptea mai duce
în buzunare de ceață
firimituri dintr-o piine
ronțăită încă înainte de a mă naște.

Să nu te sperii
cînd își va izbi cometa în ferestrele coada
de pește.
Presupune că sîntem.

lidia novac

Hei!

...frunze
desprindeți-vă,
cădeți mai încet,
în spatele aibergului
crește discret
mimosa-pudica
inima de poet.

Umbre

Stăm nemicați ca plopii
demni, troieniți sub vremi
cu ope ferecate
în vămile de lemn...
De-ți va fi umbra rece
părerea că te temi
din milă
să nu
chemi !

Gong tirziu

Călăream rostogol printre sorii
din Calea Lactee
albul meu îl zdrobea Orion

în masele
cînd cometa te m-a atins
într-o zi
flăcădă m-am făcut
strălucind între stele...
Galopind furtunos
am pornit
de acolo
de sus
să vestesc
ceasul
aprinderii mele !

De sub văl străveziu
gong de bronz
ai bătut prea tirziu !

Timpul trecut

Cînd o vîrstă
dădea în amurg
s-a furișat
lingă mine
unul din timpii
ce curg :
- Suflet durut, ce-al făcut ?
- Fără să știu
am trecut,
am trecut.

victor munteanu

deschiderea ochilor

fecioara ascunde cu palmele țîpătul frunzelor
moarte
dezleagă numele frunzelor și le asfîntește
pe străzi
octombrie a înfrînt înălțimea în arbori
și friguroasă-i lumina ce sfîșie cerul
iată drumul coboară în păsări
prin piață vîntul scîpă în suflet
ultimii simburii

spinule spinule iarbă grașită
zarea veșnic există
doar prin ceea ce nu-i

la sud de tine însuți

te vor împinge din istoria acestui țînt
în apa tulbure ca o privire murdară
fiindcă niciodată nu vei găsi
denumirea exactă a liniștii

luna îți va coace urmele pe nisipul incins
și fața ta va fi o singurătate fără păriți

aceasta este vei spune și ea nu va fi
în memoria ta va absenta înverșunat cineva
pină luna cu ochiul deschis filozofic
îți va arde prezența amară

iscălituri de noiembrie

într-o zi nu vei mai găsi poteca spre casă
vîntul va da foc pașilor singuri
o șoaptă va zgîria viitorul copiilor
cu obrazul decupat din fîntină
imi voi luneca umbra amară
într-o zi cînd n-o să mai fiu nicăieri
mai puternic decît timpul voi fi
neștiind despre arbori neștiind despre păsări
în sfîrșit voi întrece
singurătatea celor ce știu

Valentina Boștină : „Răpirea Europei”

valeria deleanu

Lărgind viața

Copacul leagă rod,
trezindu-și, peste moarte, sămînța,
atît de blînda e îngăduința
timpului...

Încerc să te adaog, să exiști
pe țărîmul auriu al cunoașterii.
Tu, nu te speria,
Tu naște-te
să bucuri rădăcina !

* * *

Doi ochi de copil,
norocoși,
adînci ca niște ere...
Mii de muguri explodează.
Nu se aude decît murmurul primăverii.

Ilustrații la volumul
M. Eminescu : „Poezii”
de Mihai Takacs

* * *

La lumina tandră a caisului
copilul se joacă...
ridicînd spre sărut pămîntul,
Ramul știe, cel mai bine,
de ce vîntul
îmbracă-n alb
minunea acestui gest.

* * *

Tu naște-te, viața nu se ascunde,
cheamă-ți fluturii și păsările,
aripi albe, peste ferocitatea unei umbre.

* * *

Tu naște-te,
pămîntul deschide guri
strigînd, din patru zări, povăța.

Tu naște-te,
ce puternic o omul, cu prunc în brațe
lărgind mereu viața !

petre ivancu

Lumina ca un cîntec

Ne străjuie de-a pururi o lumină,
Trăgînd eternitatea peste țară,
Planeta marilor furtuni,
Cu plugul păcii ea o ară.

Curge lumina ca un cîntec curat,
Pe mugurii zilei cu floarea senină,
Este partidul steaua tutelară,
A zborului nostru cu ardere deplină.

Cum mugurii

În fiecare crin un flogot sună,
Un orologiu de patala veșnic bate,
Și de pe turlele istoriei adună,
Roua de miere pentru înalta cetate.

Se-aud cuvintele străluminînd,
Aceste veșnice holare,
O zi de mai ne-a luminat destinul,
Cum mugurii s-au preschimbat în floare.

Scară alunecînd

urcam pe-o scară în neștire,
trupul tău în flăcări ardea,
vînturi ciudate mă loveau peste viață
și scara aluneca, aluneca.

pină la tine mai era o idee,
în urmă universul înghețat,
mă cătăram cu ghearele și dinții,
și scara aluneca, aluneca.

toamna bătea în clopote de brumă,
gheara ei pe cer tremura,
mă cătăram cu sufletul pe buze,
și scara aluneca, aluneca.

bezna hohotea peste veacuri,
doar trupul tău mă ilumina,
jumătate lacrimă - jumătate scrum,
și scara aluneca, aluneca.

Flacăra flămîndă

copacii grei de moartea ta,
încet se vor prefăce-n scrum,
lumina va muri și ea,
căci este capătul de drum.

doar vîntul rece care bate,
din lacra lumii către tine,
va pune doliu la cetate,
și pe zăpezile virgine.

apoi o flăcără flămîndă,
va cobori peste uitare,
va crește-n aerul de gheață,
peste pămînt și peste mare.

și noi cu sufletul în zale,
mușcind cu sete din cuvînt,
vom trece doamnă luciul morții,
și ne vom naște din pămînt.

Recviem

peste burg viscoleau scrisori de departe,
miresme polare înfloreau în copii,
prîntul căuta cetatea de fum,
și singele său ardea întrebări înalte și vîl.

trecea lunecos pe poduri divine,
dar umbra l-a ucis într-o noapte sticloasă,
viscolose mereu scrisori peste burg,
ca o turmă de miei rînită de muguri.

Fotografie XII

doză scrisori la post restant,
atîta doar mai putem fi,
sufletul meu, pasăre oarbă,
te va găsi țîrînd într-o zi.

o, vraja ta de neatin,
va arde pustul care ne desparte,
și strig obosit - am invins !
apoi să trec dincolo de moarte.

Lacrima ta

nu mai este viață, nu mai este moarte,
lacrima ta fumeagă pe chip,
umbrile noastre ard pe nisip,
pulberea uitării care ne desparte.

marea hohotește sub meduze,
pletele toamnei se-aud încărînd,
au înghețat cuvintele pe burse,
sîntem, iubit, două staffii plîngînd.

plastică

p

Un teritoriu recuperat

Prin ultima sa expoziție Sabin
Stefănuț revine la spiritualitatea
locurilor sale de bastină, la Mărgi-
nimea Sibiului, unde țicoana pe sticlă,
timp de citeva veacuri bune, s-a
ținut într-o cinste recunoscută. Fi-
reste, el nu se întoarce la acest or-
izont al artelor jărănești ca un ex-
egeț, dopat cu prejudecăți și dogme
estetice, ci ca un artist, ca un
om care nu gîndește în afara ac-
tului decît spre a se confrunta cu
sine, și gestul presupune o motiva-
ție, o investigație tenace întru
întuirea secretelor unei tehnici de-
functive, precum și o bătaie în viitor.
Nu este simplu să rețasești o că-
rare pierdută și să o scoți la un
liman năzuit, sfîdînd chiar nesansa
unei posibile indiferențe a gustului
public. Implicit, recunoaștem în în-
treprinderea angajată de Sabin Ste-
fănuț o aventură. Și avem în ve-
dere întelesul fundamental al cuvî-
ntului : act de temeritate premeditat,
scos de sub tirania hazardului.
Ansamblul lucrărilor expuse în
galeria municipală cuprinde și pic-
tură și grafică, spre a sugera dis-
ponibilități diferite, dar și o uni-

tate conceptuală în diversitatea pre-
ocupărilor. Pictura pe sticlă predomi-
nă, în virtutea opțiunii la care ne-am
referit, dar nu ca o secțiune com-
pactă, ci ca un orizont cu multiple
stratificări, cu mesajul pulverizat în
nuanțe distincte și recompus în fi-
nal într-o metafizică personală, ac-
centuat lirică, uneori marmorată cu

accente de o incantată stranietate. În
condițiile unei tehnici ireproșabile,
descifrată prin efort propriu, Sabin
Stefănuț reconstituie, într-o cali-
grafie numai aparent veștă, mituri
ale vieții cotidiene de zi cu zi. Cre-
dinta că prin reverie putem evada
din banal este un astfel de mit. De
asemenea, de un statut similar se
bucură și convingerea că putem în-
telege mai mult prin alegorie. La
urma urmelor, artistul ne propune
să visăm colorat, în imagini cu o
putere de iradiere caleidoscopică, și
din demersul său nu reținem doar
o sugestie, ci și materia ca atare a
unor vise posibile.

Este ciudată această putere de
persuasiune a unui mod de expre-
sie considerat de unii epuizat, cla-
sabil în istoria artelor și nicădecum
în actualitatea lor imediată. Fîind
cert că Sabin Stăfănuț a investit
în întreprinderea sa nu doar temeritate,
ci și luciditate clarvăzătoare.
Nici o ezitare nu-i tulbură com-
pozițiile și o împede să le-a scos
în lume abia atunci cînd le-a sim-
țit și s-a simțit în siguranță de sine,
dezinvolt și stăpîn pe teritoriul re-
cuperat din uitare. Si e de văzut
aici un semn de seriozitate, o știință
a mobilizării și organizării resurse-
lor, absentă în attea și attea ex-
poziții improvizate.

Dacă a pariat cu sine, Sabin Ste-
fănuț a câștigat și în beneficiul ad-
miratorilor săi.

Mihai Pelin

muzică

m

Puritatea cîntecului românesc

Recent am ascultat concertul extraor-
dinar al **Corului de copii al Radiotele-
vizionii**, sub conducerea **Eugeniei
Văcărescu Necula**. După cum scria
muzicologul **Mihaila Arion Dobos**, în
prefața programului de sală al mani-
festării, „a vorbi despre Corul de copii
al Radioteleviziunii Române înseamnă
a puncta momentele importante din
existența acestei formații, al cărei act
de naștere a fost semnănt cu 40 de ani
în urmă... Cu alte cuvinte, au trecut
patru decenii de cînd acest colectiv
minunat, format în anul României con-
temporane, ne incintă, oferîndu-ne
programe atrăgătoare, începînd cu în-
flăcărata cîntecă de masă și terminînd
cu ample madrigaluri, poeme și can-
tate, aparținînd compozitorilor români
și universali. Nu se poate să nu relie-
făm meritele dirijorilor care au con-
tribuit la izbînzile „voicilor albe” și-n
acest context ne referim la regreții
Ion Vanica, **Elena Vieță** și-n esență
măsură, la **Theodor Carăis**, **Nicolae
Vieleanu** și **Eugenia Văcărescu Necula**.
În ultimul deceniu, **Eugenia Văcărescu
Necula** a contribuit substanțial la va-
lorificarea micilor muzicieni, eviden-
țînd un apreciazabil tact pedagogic și
o tehnică stăpînită cu fermitate, iar la
toate acestea se adaugă o muzicalitate
profundă, atît în tălmăcirea lucrărilor
din marile epoci creatoare ale trecu-

tului cît și în interpretarea pieselor
contemporane, adine ancorate în spiri-
tualitatea românească a zilelor noas-
tre, de un accentuat caracter novator.
În ultimul concert, am apreciat madri-
gale din perioada de aur a polifoniei,
concepute de **Baltasare Donati**, **Tho-
mas Morley**, din epoca rococoului so-
nor și-n această privință merită a fi
consemnată punerea în lumină a opu-
surilor lui **Haydn** și **Mozart**. Au urmat
auditiile unor miniatuiri splendide de
Schubert, **Joshino Nareda**, **Petr Eđen**,
Hristo Nedelcov și **Oleg Hromușin**. În

partea a doua, muzica românească a
fost foarte bine aleasă, obținîndu-se
mult rîvnita varietate în unitate, por-
nînd de la cîntecul lui **Radu Paladi**,
continuuînd cu **Laurentiu Profeta**, **Vasile
Timiș**, **Marin Constantin**, **Mihai Mol-
dovan**, **Dan Voiculescu**, **Anton Dogaru**
și terminînd cu două poeme foarte
dificile. **Piccolocomando** de **Felicia
Donceanu** și **Cîntec de pace** de **Sigis-
mund Toduță** - ultimele două amîn-
tite semnificînd un tur de forță în lu-
mea polifoniei și varietății limbale
moderne. Am asistat la o adevărată
înfățișare a muzicii cu versurile poe-
ților **Corneliu Vadim Tudor**, **Mihai Ne-
gulescu**, **V. Popa** și **E. Jurist**, **Veronica
Porumbacu** și **Vlaicu Bărna**.
Parcă niciodată nu ne-a apărut mai
plin de nobile și adînci semnificații
sensul cuvîntelor lui **D. G. Kiriac** :
soarta muzicii românești în școală se
hotărăște !

Doru Popovici

Angajarea hamletiană (I)

Că un motto la ciclul „Baad” (publicat în plachetă ca supliment al revistei „Artes”, seria Tomozei), Cezar Ivănescu așază, următoarele rânduri: „Te poți gândi, hypocrite, lectur, mon semblable, mon frère, la distrucție, intineric și neant, rostind cu buzele tale, ca și mine, același cuvânt: moarte! Dar eu mă gândesc la ceea ce ești, căre-mi cîntărești exact putina și libertatea în fața nopților celor mai obscure. Vorbind despre moarte mă simt mai puternic și mai viu”, suferind într-un mod direct substanța discursului său poetic: angajarea hamletiană în existență. Nu se produce nimic în text (imaginar), te nu poate fi verificat în viață, astfel că viața textului se confundă cu textul vieții într-o înscenare continuă: trebuie doar să ai îndrăzneala de a forța cele două forme de expresie să coincidă din când în când pentru a proba identitatea ființei și a limbajului, identitate ce se ilustrează perfect în Hamlet, acțiunea absolut textualizată: nici o acțiune, vreau să spun că în metru un alt text, operația de ex-piațune textuală nu capătă această alternativă programatică, această „instigare” alternativă-simultană prin care viața și textul sînt provocate concurent să ilustreze în act aceeași experiență limitată. De altfel, asumarea de către poet a condiției hamletiene ca o supremă manifestare a existenței, este evidentă: „Tu care nu crezi în existența eternă a morții / fiindcă nu ai destulă viață ca să poți muri / tu care nu crezi în existența poemului / ca unică revoluție a singelui / — pregătește-te să-ți tai ber-gata / și vei simți / cum intri în acel val glig-ilor / a cărui tineret / bîtrînețea fără de moarte / — scrie-ți cu singele-ți și vei înțelege / că singele-i spirit!”

Hamlet, în ipostaza unui actant poetic de maximă angajare, pînă la urmă înținzîndu-l neînumerate capene textuale spre a accede la originea ei: îndrăgostit de propria-mamă (limba) o hăitărește cu perversiunea rafinată născută din gelozele și în-și ceda (în refuzul incestului descoperindu-se că e o căpșanalăși pustiunea secretei a poeziei) se află altă soluție decît aceea de a-l ucide pe uzurpator (discursul) în tentativa disperată de a recobîndi puritatea de dinaintea nașterii și a roștrii. Hamlet simte că marea mare pedepșă ce i s-a dat este născerea: „cîci a te naște înseamnă a te naște în cuvînt; el o pedepșește pe mama lui pentru că l-a aruncat în existență, adică în limbă, în discurs, în formele de expresie (în existența textualizată) ce sînt o negare a existenței sau, ceea ce este și mai grav, o falsificare a acesteia. Existența dilematică a lui Hamlet constituie în absolut chiar statutul situației tragice a poetului, căruia i se refuză altă existență în afara de aceea a limbii și a limbajului. Dacă situația în condiția lui Hamlet este maximă, situația spiritală a umă-nului, atunci nu există alegere și trebuie să „crezi în existența poemului / ca unică revoluție a singelui” și atunci „vei înțelege că sin-gele-i spirit”: punerea în abis a ființei pen-tru a obține textul (scrierea, scriitura, poemul, poezia...) înseamnă să poți fi capabil de acea înțelegere (și metafizică) fără să comunice avar-turile textualizării (moartea fiind un procedeu absolut al intrării în text), adică nu se mai poate închipui pe sine altfel decît implicîndu-se total în scenariul textualizant; în acest caz totul este nouă extremă a discursului său, în si-tuarea lucidă, masochistă și zice, în dîntii înroșiți ai masinii textuale. Pe în Rod, Cezar Ivănescu este primul textualist programatic, desigur din instinct, al poeziei actuale. Se pot depista la el toate gesturile textualiste ce în-tețiază, însă un discurs tradițional, căci atî-tudinea față de scrierul nu s-a schimbat; este acesta paradoxul lui Cezar Ivănescu: că în forme de expresie vag-depășite dar tratate de motive și topouri predominant textualiste. Noutatea în ceea ce privește discursul se-reduce la punerea în criză a metaforei prin ten-tativa de a limita sfera acesteia pînă la a o substitui cu semnul univoc, capabil să comu-nice direct starea poetică. Este semnificativ de-aici la Baad (un adevărat volumone de cinci sute de pagini) apare în 1979, exact în pragul demarării promovii textualiste (și textualizan-te), dar, în realitate, Cezar Ivănescu de aici, se află, întreg în Rodul debutului din 1968.

După apariția volumului Rod, cred că prin 1979, Ștefan Aug. Dolman se arăta așezat, în sensul că Cezar Ivănescu, considerînd-o gratuită ad Delphinii. Într-adevăr, din Rod exhală un flux hiperionian de senzualitate în-vadînd realul și prinzînd în haloul său o galaxie onirică de sugestii mitice: „...Întins la pămînt și negru de cîț singe e în toamnă, / Și tremurînd, Mi-am lîptit palma de ochii și mi-am astupat căldura somnului. Și orice gînd, / Și cu piciorule sfîindu-te să calci mi-ai anăru / Tu, mamă feciorenică. Cu sinii puri, / Și tu mi-ai zis: durabil ceas avem, și tu, / Pe pleptul tău, durabilă făptură... // Apoi eu începui să rog în visul meu: / Apleacă-te, și numai la un deget, / De buzele-mi să pui buzele tale / Puțin în-tredeschise să le lași, / Și răsuflarea ta să-mi în-rosească buza! // Dar tu ai fost mai bună ca oricînd / Și buzele cărnose mi-le-ai supt... / Du-te, acum, căci vreau să mă trezesc / Și bine e să dormi pe pămînt sigur... / Cum fără groază-mi deslipești, cînd mă trezesc, / Viermele inelar de pe-a mea buză, / Frumosul vierme inelar de pe-a mea buză!”

Textul acesta se pretaază unei analize freu-diste, intrucît dezvădează un complex oedipian de suprafață întrevăzînd în manifestarea libidou-lui; serafimul dorinței erotice este intersectat de violența frustră a limbajului, eliberat brusc de orice constringeri, dar, în același timp, poetul se situează ca și Hamlet în ambiguitatea acestei condiții spre a putea beneficia de ener-giile expresive deosebite în actul identificării simbolice. Toată poezia lui Cezar Ivănescu se va structura coerenț în funcție de posibilitățile discursive oferite de întregirea unui singur topic, acesta nefiind însă limitativ; și mai pre-cis, pus în starea de imitație ca și Hamlet care se identifică astfel unui subiect poetic, au-ventul Rodului va hăitiza perpetuu fără a de-veni redundant: metafora rodului conține în germene obsesia morții gestînd ascunsă în orice lucru și gest.

Marin Mincu

Desen de Mihai Tokacs

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzut de Ion Cucu

Un nume impus în sociologia culturii: Ilie Bădescu

Acad. Al. Balaci, „la aniversară”

Două feluri de o privi literatură: Mihai Ungheanu și Anghel Dumbrăveanu

Tineretea spiritului

Urmare din pag. 1

prea devreme (Dolores, 1941), un artist inspirat și un intelectual de mare clasă, care a învățat zeci de serii de studenți din limba a lui Dante, un istoric literar erudit, un editor de vocație, care ne amintea de celălalt Alexandru, marele său prieten, acad. Rosetti, un om al învățămîntului și al culturii care a fost, rînd pe rînd, profesor, șef de catedră, decan, profesor la Universitatea din București, vicepreședinte al C.S.C.A. și apoi al Uniunii Scriitorilor, directorul Bibliotecii Române din Roma, președintele unor colegii de redacție și al unor comisiuni cu bogată activitate internațională. Personalitatea lui Alexandru Balaci este organic implicată în dezvoltarea culturii românești din ultima jumătate de secol, de la publicația tezei de doctorat cu tema: Neoclasicismul italian din perioada carducciană și preda-nunțiană. Figura poetului italian Giovanni Pascoli (1843) și pînă la eseurile cu o tematică atît de variată, publicate în presa cotidiană și de specialitate, în care se afirmă un spirit umanist militant, înflăcărat de un nobil patriotism, preocupat de delicate probleme ale culturii și civilizației contemporane, ale păcii și cu-noașterii reciproce dintre popoare, prin inter-mediu creativi lor spirituale. În acest context, e cazul să amintim că omul cu o atît de vastă cultură, cunosător temeinic al unor limbi de mare circulație, înzestrat cu harul tălmăcirii, cu spiritul deschis spre universalitate a făcut și face enorm de mult pentru circulația valorilor universale în domeniul culturii noastre naționale și a valorilor românești peste hotare, nu numai ca un excelent animator cultural — folosesc sintagma și cu sensul înalt acordat de UNESCO — ci și ca un excelent profesionist, critic și istoric literar, ca un italianist care a pus cîl-torul român în contact cu marile figuri ale cul-turii italiene, prin lucrări de o exemplară te-meinicie: (Giovanni Pascoli în neoclasicismul italian (1944) care-l reține atenția și în teza de doctorat, poetul Giosuè Carducci (1947) afit de mult îndrăgît de un D. Iuliu Zamfirescu, A. Vlașu și mai ales Octavian Goga, Dante Alighieri (1966), Francesco Petrarca, (1968), Machiavelli, (1969), Alessandro Manzoni, (1974), Ludovico Ariosto, (1975), Giovanni Boccaccio (1976),

prin altele volume de docte studii italiene, prin captivatul Jurnal italian, (1962), prin numeroase și excelente traduceri care uneori echivalază cu originalul și print-o Storia della letteratura italiana, (1973), dese destinate cu precizie unui scop pur didactic, Alexandru Balaci este un comentator entuziast al fenomenului literar, al operei în sine. El are un cult nedemnit în nici o împrejurare pentru ideea de scriitor, chiar și atunci cînd ea nu este suficient acor-pirată cu aurul talentului neobisnuit. El crede cu dăruire colegială nu numai în expresia și forța individualului creator, ci și în aceea a obștii, laîntre care e afit de firesc legat de obștea spiritualească, pentru care, secundind pe președintele ei, scriitorul Dumitru Radu Popescu, muncește cu competență, pasiune și abnegație. De altfel, tot ce face Alexandru Balaci pentru binele culturii românești, face cu vaste atri-bute definitorii ale personalității sale. El este prin excelență un scriitor patriot, un intelectual luminat care-și pune talentul și competența în slujba patriei din care cu mîndrie face parte. Fericit de-a fi lucrat împreună cu el, în țară și în străinătate, îmi face plăcere să spun că prezența lui ca și a unui Valentin Lipătti, Mi-hnea Gheorghiu, Adrian Marino, Zoe Dumitrescu-Buluzenga, Eugen Tudoran, Constantin Ciopraga, o profund eficiență și înconjurată de sima delegațiilor din alte țări, pentru că emană fi-căra unui patriotism demn și o ținută morală și intelectuală impecabilă. O spun pentru că avem de învățat dintr-o asemenea atitudine... Spiritul paștonat, chemarea înăscută pentru creație, implicarea sinceră dăruită în viața cul-turii și a cetății, dragostea de semenii, credința în marile rosturi ale literaturii și ale culturii, în genere, culturii muncii fără preget, patriotis-mul ardent, umanismul său luminat de o nes-tînsă făcără renaștenșistă sînt atributele fer-meătoarelor personalități a lui Alexandru Balaci, căruia hirozele administrative îi dau o vîrstă incompatibilă cu tineretea lui reală și spiritală. O vîrstă pe care am omagiat-o de curînd într-o altă ilustrată personalitate a culturii românești, profesorul, criticul, poetul și istoricul li-terar Constantin Ciopraga, omul de mare ome-nie care se integrează aceleiași familii spirituale cu omagiatul de astăzi, Alexandru Balaci.

Puntea de rouă

Urmare din pag. a 4-a

camioanele. Totul era împrejmuit cu sîrmă ghimpată, dar n-a fost o problemă s-o forțăm. Am intrat pînă la genunchi în noroi, o elisă incredibil de lipicioasă. Violeii și-a lăsat acolo încălțămintea, eu doar o talpă. De partea ceal-tală, niște oameni țipau la noi, au dat drumul la cîini, o piatră mi-a vîlșit pe la ureche. Intram pe un teritoriu interzis, dar ne apropiam candidi să întrebăm ce au cu noi. Noroc că n-am mai putut înainta, iar cîinii s-au împot-molit și ei, altmînteri ne-ar fi sfîșiat. Leu se ascunsesse ca un struț. Ne-am întors pe ur-mele noastre și am ieșit. Eram dezamăgiți dar nu descurajați. Mai încolo se afla un santier. Și aici se putea descoperi o lume necunoscută. Ne-am avîntat prin moloz și gemuri sparte, am călcat prin băltoace de var, ne-am suit pe schele, am demontat tuburi de plastic, am scos șirme, am adunat bete ca să ne facem săbii. Vroiam să luăm cu noi tot ce e lucitor sau are o formă deosebită, strînsesem un maldăr de nimicuri. Pînă la urmă ne-a văzut un muncitor, a țipat la noi, am lăsat pradă și am fugit. Doar bete și moloz am lăsat în urmă, mai țirțu, și-au dovedit o utilizare nedorită.

Am pornit spre casă. Se făceau țirțu și in-tunerice. Lipseam de vreo zece ore. Bunica ob-servează lipsa și anunțase părinții. Mama tele-fonase la salvare, la miliție, la moșta, tata aran-lase o mașină și mă căuta disperat prin tot oraul. Bunica patrulea pe străzi, se alăturaseră și părinții celorlalți copii. Drumul te înalțase și fost și mai greu, căci nu mai recunoșteam traseul din cauza intunericului. Cînd am ajuns

în capul străzii, primul care a dat de noi a fost tatăl lui Violeii și al Lucicăi. N-a mai stat la discuție, ne-a luat betele din mîini și a început să-i croiască pe cei doi care au luat-o scheală-lăind spre casă. Atunci a apărut și tata. M-a înhalat de o aripă și m-a aruncat în mașină. N-a zis nimic.

De-zibie cînd am ajuns acasă și a aprins lu-mina în baie, am văzut și eu cum arăt. Eram plin de noroi și de var și în păr, paltonașul fusese zdrențuit de sîrmă ghimpată, un pantof nu mai avea talpă, pantalonii crăpaseră la re-nunchi, pe mîini eram zgîrțiat de la bete, sub-nas eram murdar de noroi, căci mă stîrșesem cu minea. Arătam jalnic. Tata m-a curățat, m-a spălat și m-a dus în casă. Aici a scos cu-reaua și a început să alege după mine. Cu-reaua era lungă și el o minua stîngaci, mi-era ușor să mă feresc sîrind ațil prin pat și țipînd. Intr-un țirțu a obosit și s-a plîșisit și s-a așezat abia pe un scaun. Curînd a venit și mama. M-a luat și ea într-o serie. Ea în-doiește cureaua și m-a arș cîteva zdrene, dar n-am plîns. Pînă la urmă s-a abandonat și ea, lăsîndu-se gînditoare pe o fotoliu. Săteam nas eram murdar de noroi, căci mă stîrșesem cu minea. Oare eu cu ce așreșsem?

— Ai să răcești! zise deodată mama, obser-vînd că sînt descoperit.

Veni lîngă mine și mă înveli, rămînd și mă încălzească. Tata mă încadră de cealaltă parte. Ochii mamei erau umezi. Și mie îmi venea să plîng, dar nu de durerea fizică, ci de o durere ascunsă, interioră, de faptul că fussem umilit.

(fragment din romanul „Recursul la speranță”)

Un ctitor al măreției românești în istoria universală

Urmare din pag. 1

domniul Țării Românești, de ineptiile, de-a drep-tul insultătoare pentru știința istorică, înainte de a fi pentru onoarea unui popor, care mișună prin tratate savante și de reputație internațio-nală asupra victoriei românești de la Rovine — titlul de glorie universală cel mai înalt pe care și l-a cîștigat domnul român. Voi cita aici numai două, cele mai gogonate, pentru a ne lămuri de urgența unei întreprinderi istorice mereu amînată, pînă de curînd: de a face lu-mînă în cercetele oamenilor asupra acestui even-iment, nu doar de istorie românească, ci notărit, de istorie universală. Iată ce scriu, de pildă, în 1931, savanții autori al volumului „La fin du Moyen Age. La désagrégation du monde mé-dieval, care este al VII-lea din celebra serie „Peuples et civilisations”. Istorie generale publiée sous la direction de Louis Halphen et Philippe Sagnac” la pagina 488: „Anul următor (1394) Baiazid invadă Țara Românească, de unde, la apropierea sa, printul Mircea fugi nebuște („senfuit épordu”) pînă în Ungaria” (înțeleg: la Brașov). A doua, mai aproape de noi, în lucrarea devenită clasică în limbajul și turcului Halil İnalcık, intitulată The Ottoman Empire. The Classical Age 1300—1600, New York — Washington, 1973, p. 16: „În 1395 Baiazid în-treprinde o campanie pînă la Sankamen pe Dunăre și de acolo, intrînd în Țara Românească, a bătut (defeat) pe Mircea la Argeș”. Ca o bătălie nedecisă, dar în urma căreia Mircea s-a supus și a plătit tribut, este prezentată lupta de la Rovine de Barker, în cunoscuta sa mono-grație americană despre împăratul Manuș II Paleologul și de Donald M. Nicol în The Last Centuries of Byzantium 1261—1453, Londra, 1972, p. 316 (The military outcome was inde-cisive, but the political consequence was that Mircea of Wallachia too accepted the status of a vassal of the Sultan” (p. 316).

Nimeni, cum spuneam, nu s-a emoționat — nici măcar marele istoric de pe unde scurte de aserșene afirmă că mircea cel bătrîn și fa-cuto-ritate internațională. În schimb, sar peste nou-te să-l așere pe „Bătrînu” Mircea de hotărîrele lui Nicolae Ceaușescu! „Ce vor zice străinii? Vor ride de noi!” îmi sotea cineva speriat de stră-nătățuri. „Stimate tovarășe, I-am răspuns, stră-nii nu sînt din țara ei — nu-au luat-o înainte: iată, istoricul englez Stanford J. Shaw, în marea sinteză History of the Ottoman Empire and Modern Turkey, vol. I, Cambridge University Press, 1976 numeste curent, în 4 locuri, pe do-mnul român Mircea the Great, care după ce a cîș-tigat știa și eu, în înșeamă, cel bătrîn; Fănuș Neagu a citat două mărturii clare despre modul cum îl numeau din din cel mai autorizati urmași al marelui voievod în actele lor oficiale: Radu cel Mare și Matei Basarab. Este știut de către toți cunosătorii documentelor vechi românești și al cronicilor, că „cel bătrîn” în limbajul de în-șeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basarab are exact această accepțiune. Mircea cel bătrîn” deși înșeamă cineva care a domit demult, sau care era deosebit de un omonim mai nou, în cazul lui Mircea, de Mircea Ciobanu. „Mircea voievod bătrînu” cum apare în Cronica Țării Românești scrisă pe vremea lui Matei Basar

OSI RESCU

Să existe o modă a pseudonimelor sau așa a fost dintotdeauna? Oricum, dacă în alte situații pseudonimele sînt de înțeles (și deci de toleranță) atunci cînd însă dorim să exerciți scrisul de profesie ele sînt inadmisibile (cu excepțiile firești, care depind de nume imposibile). A semna cu nume bizare propriu producție literară, atunci cînd dorești un destin public, este un semn nu atât de „rusine” cît de orkolu, exacerbat. Cum se găsește, de exemplu, sub pseudonimul lui One-dine? „Dacă proza mea place, în nici un caz nu poate să apară în revistă cu pseudonimul asta, așa că îmi va fi solicitat numele adevărat și... Dacă nu, mi se va răspunde la pseudonim, nimeni nu va ști, nu mă voi face de ris, nu...” Simplu, nu? Simplu, dar neserios, aducînd în aminte de bilețelele de amor anonime sau de cele mai crunte delatții nesemnate. Desigur, în această categorie nu intră cei care, din motive reale, îndreptățite, solicită să le păstrăm un timp anonimul, folosind ori inițialele ori pseudonimele literare. Nici cei cu nume stranii, provenind în majoritatea cazurilor din porecle (dar, să ne înțelegem, schimbarea nu este obligatorie). În corespondența cu noi, însă, anonimul deplin, sub forma unui pseudonim aluziv, neliterar („Galea Șarpe”) este și o impolitete. Este ca și cum ai face cunoscîntă cu cineva și, spunîndu-i numele, acesta s-ar recomanda... Ion Antinevraic!

A trimite un text unei reviste, în vederea publicării, este pentru orice debutant un act de curaj, desigur. Fără semnătură însă, acest act este ridicol, infantil.

DACIANA QUEEN, Slatina. Deci „Am văzut că-n viață cu bunătațe n-ajung pe departe. Nici cu cinstea. Mai ales cu cea...” Și părintii ne-au crescut de mic, într-un adevărat cămin pentru ea, iar acum... Mai toți își bat joc de ea... Mint, fură și... trăiește bine! Și atunci, nu-i păcat, cu o semnătură atât de trîznită să te contrazici singurului, sub condiția ca în numele d-voastră adevărat să citeva date biografice care să ne folosească drept reper de lectură. Pentru că una e să sperii s-ajungi scriitor la 80 de ani și alta la 20.

NICOLAE VLĂDUȚ, Rimnicu-Vilcea. Deocamdată ne-ai trimis niște „pansouri”: „E normal cu copiii și fără copii. Taurii sînt necesari, sînt folositori. Dar boii? Nu sînt și ei oare frumoși, nu sînt ei oare cumsecade și barnici? Ce-ar fi să vă gândiți la altceva?”

V. PETRESCU-MARGEAN, Ploiești. „Vă rog mult să-mi răspundeți în dreptul partecii (s.n.) „Maldoror”. Ne pare rău, dar, cum vedeți, v-am răspuns în dreptul numelui. În „Amintiri din numele meu” apare între alte amintiri, execuția unui învâțat în 1948 (?) ceea ce a fost adevărat, dar în... 1907. În celelalte, (cum să le numesc?) texte, dovedite că nu vrei altceva decît să părăsi altceva decît ceea ce sîntei. Cuvintele sînt preioase, metafora se întinde, confundă bintul frazei și numai din cînd în cînd, ceva ca un licurici vă mai luminează scînteie. Ceea ce este limpede e că încă nu v-ați hotărît spre proză sau poezie, dar, cum sînteti tînr, mai aveți timp. „Etichetele” nu au pe ce să fie luate, unele dintre ele fiind chiar aberanții („Poezia visată” și „Vocă în țară”). În aceste condiții premiul Nobel de care pomeniți în scrisoare vă este încă inaccesibil. Iar, cu preudonimul ales, v-ar fi sigur refuzat.

GEORGE RADU ROMAN, Constanța. „...Și cum eu de scrie vreau să mă trimit răsunația pentru care nu-mi cumpăr tun”. Bine că ați găsit explicația, e drept, cum neobisnuit! În ceea ce privește cum „sună textele într-o străină ureche” trebuie să vă spunem că n-au un sunet deosebit. Adică nici bun, nici rău. Tema însă este interesantă (Din țara de la Viena), așa că vă recomandăm Editura Militară pentru o consultare mai largă a romanului. Numai că aici acolo nu se primesc textele scrise... tunul.

ION MIHALACHE, Timisoara. Multumim pentru aprecierile făcute în ceea ce privește revista noastră. „Arma tăcerii” nu e rău scrisă, e ușor cehoviană, de aceea ne-ar interesa dacă 1961 este chiar anul în care ai scris-o și citeva date personale, ca să știm și noi cu cine avem de-a face.

IRIMIA BĂLESCU, Peretiș sint, pentru d-voastră, „asurzitori de albi”. Iar „căldura alunecă viscoasă ca o rimă pe sub manta”. Mărturie pentru că eu nu-mi cumpăr tun”. Bine că ați găsit explicația, e drept, cum neobisnuit! În ceea ce privește cum „sună textele într-o străină ureche” trebuie să vă spunem că n-au un sunet deosebit. Adică nici bun, nici rău. Tema însă este interesantă (Din țara de la Viena), așa că vă recomandăm Editura Militară pentru o consultare mai largă a romanului. Numai că aici acolo nu se primesc textele scrise... tunul.

JULIAN CITER-MARINESCU, Cimpulung Muscel Plicul în care urma să vă trimit răsunația personală e în sertar, la redacție. Rubrica noastră nu admite corespondența personală; regulile jocului trebuie respectate, mai ales că a trimite unei reviste literare creații proprii nu este deloc blamabil, dimpotrivă. Prozele beneficiază de oralație, cu toate avantajele și dezavantajele ei. Aveți și un personaj — Alergătorul — simbolic (care aminteste de un cunoscut film englezesc: „Singurătatea alterătorului de cursă lungă”). Ce nu aveți? Claritate. Furat de „vorbă”, de dorința de a „lua la misto” cît mai inteligenț cu putință personajele și cititorii, vă pierdeți în căi de cuvinte de prisos. Am reținut, totuși, „Alergătorul” (cu fotografie, dacă ne trimiteti, să vedem).

PAUL BERCIARIU, Timisoara. Ne cerem iertare că nu v-am „descifrat” corect unele cuvinte, dar și cu ele, și cu altele, tot așa este. Doar ce deosebire valorică este între „Deplasări moleculare de la nord-est spre nord-vest” (cum am înțeles noi) și „Deplasări moleculare de la nord-vest spre sud-est” (cum ați scris d-voastră)? Nicuna. Altminteri, cînd scrieți „pîntre degete curge ceața, carnea albă a inoioșilor umbrile (s. n.) toate părțile luminii” sau „femeia își întărea gîndurile cu fum” nici nu poate fi vorba de proză. Și e păcat, pentru că „frumos” are o mare valoare. De ce credeți că trebuie scris „frumos” în proză? Scrieți cum gândiți și cum vorbiți. „Nîngea. Valuri reci de aer inundau lumina. Un fum spumos viltorea. Shusheng, femeia lui Xia Xuan, tăcea”. Shusheng din „Nopti reci”, de Ba Jin?

Julian Neacșu

CUMPĂNA Așchii

I. Pescari somnambuli pescuind somnul în apele Istrului.
II. Arhimide apocrii: „Dați-mi un pîmînt din scrierile d-voastră” (I. Simionescu, 1983).
III. Din „Fauna României” (I. Simionescu, 1983): „Privighitoarea, Luscinia luscinia. Cum au ieșit puii din găoace, grîile încep: paza puilor, hrănirea lor. Cîntecul nu apară împotriva fiarelor neîmbinate prin nimie, iar treburile creșterii puilor, nu dau răgaz pentru cîntare. Toată ziua pîrîmîlă ateară după insecte și ouă de furnici”. (pag. 153).
IV. Din „Fauna României” (idem): „Năpoca sau vînera. Vînera berus. Abia au ieșit puii din ouă. Junge și subțiri cît un creion și se împăstie. Nici pîrîmîlă nu știu de dinșii, nici ei nu vor să știe de pîrîmîlă. Toată năstărea au mostenit-o și-o arată imediat. Despre ei nu se

REMEMORĂRI Frumos și tînr și neînfricat

(ULTIMUL EPISOD)
15.

În acest chip tragic s-a sfîrșit unul dintre cei mai viteji, mai neînfricați, mai războinici și mai tînrî tribuni ai Munților Apuseni, născut în Maramureș și sortit să se odihnească în pîmîntul Zandrului.

În ziua execuției lui Buteanu. Hatvani comite încă trei crime. Fără nici o justificare, spinzurînd preotul din Iosca, precum și doi primari care au protestat împotriva samavolniciei comise.

Un tîran român a primit dispoziție să îngroape trupul lui Buteanu pe marginea Crișului Alb. Alături au fost îngropate celelalte victime.

După douăzeci de ani în ziarul „Federațiunea” a apărut un apel semnat de avocatul Dionisie Păscuțiu pentru ridicarea unui monument de piatră la mormintul lui Buteanu. Tînrul avocat a reușit să strîngă prin contribuții vîlvocatoarea o sumă destul de modestă: 78 de florini și 60 de creițari. Iată ce mărturisise inițiatorul acestui proiect: „Cu sumălu această în mîna m-am apucat de lucru; însă mîntea nu-mi umbla pe la marmora, ca mai înainte, cî restrîngîndu-mă la modelele pietre ale noastre de aici, a treia zi de Paste 1869 am făcut legătura cu Carol Dondini, locuitoriu în Almas, pentru cioplirea monumentului, sub condiția ca în sase săptămîni să fie gata cu tot, înălțime de 1 stîinjen deasupra piedestalului, lat de 1/2 stîinjen; pentru sumă dator a solvi 69 fl. v. a. (valoarea actuală) cioplirea și înnegrirea epitafului toată litera 10 cr. (120 lire lei fl.). Esproniera pîmîntului în un stîinjen pîlat 40 fl. v. a., karnitură de lemn 20 fl. v. a.”

Pe cruce au fost înscrise următoarele cuvînt: „Ici sînt osemintele fericitului Ioan Buteanu, anului dîntre meririi nașterii noastre, celălalt Breabu, care a murit în an. 1849 ziua 23 Iunie Maiu. Pusu 1869”.

La distanță de 35 de ani rămășițele pîmîntului ale viteazului tribu sînt iarăși exhumate și îngropate în cimitirul de la Tebea. Alături de mormintul lui Avram Iancu, marele său prieten și frate, odîndu-se în vesnică neuitare sub umbra seculară a gorunului lui Horea.

„Habent sua fata libelli” — spune un vechi dicton latin și, într-adevăr, numai destinul a făcut ca toate aceste comori să se păstreze prin lume pînă au ajuns aici.

Aici, adică în strada Biserica Amzei nr. 5-7, din inima Bucureștilor, unde se află sediul Colectiilor Speciale. Prin cîte mîini au trecut manuscrisele, cărțile, stîmbele, partiturile muzicale, litografiile, etc. — și pînă la urmă de o jumătate de mileniu încoace, ce suflă pe încălzit, cu fascinația lor fără pereche? Păstrate cu sfințenie și îmbogățite de la an la an, prin achiziții și donații, ele alcătuiesc o parte inepuizabilă a patrimoniului național. N-am putea trece cu vederea, firește, meritul incontestabil de care îl au în căruț de gustul epicilor, dar și în cultura umanistă: Anela Popescu-Brădiceni, care din 1955 și pînă astăzi este directoarea prestigiosului lăcaș, și Elena Maria Schatz, șefa serviciului Colectiilor Speciale. O particularitate a acestei vaste biblioteci este Laboratorul de patologii și restaurare a cărții, al cărui șef este un foarte priceput colector, care utilizează cea mai modernă aparatură, capătă o nouă viață ca 18.000 pagini convenționale în fiecare an.

Trebuie să remarcăm și faptul că tot aici se formează, într-un rîcuros proces de inițiere și scolarizare, restauratorii necesari întregii noastre rețele de biblioteci și arhive din țară.

Astăzi, prin complexul de funcțiuni și atribuții de care le îndeplinesc, Biblioteca Centrală de Stat constituie o prezentă vie în peisajul spiritual românesc, lucrările de aici fiind consultate anual de cîteva sute de mii de cetățeni. Totodată, pe plan extern, ea are o activitate extrem de dinamică: schimb de publicații cu aproape 1.400 de parteneri din 125 de țări, participări la sisteme și programe internaționale cum este Banca Culturală de Stat, organizarea și desfășurarea programelor străine de anvergură, ca „Shared Cataloging” etc. Și nu am putea încheia această prezentare fără a omagia un act de profund patriotism și de respect față de cultură, merit să lăcununeze opera pe care, de peste 150 de ani, o sluiește, în felul ei și Biblioteca Centrală de Stat: este vorba despre construcția Bibliotecii Naționale, (în cadrul Centrului Civic al Capitalei României), inițiată și sprijinită de către președintele Nicolae Ceaușescu.

Va fi un impunător edificiu, care va vorbi generațiilor de miine despre cultul autentic față de spiritualitate nutrit în România acestor ani.

Tableuri de Dragoș Morărescu
Corneliu Vadim Tudor

Argumentul statistic

Urmare din pag. 1
Sadoveanu, altul, Oliver Rebrean capta decamdată zvonuri despre marea revoltă din Regat, într-o obscură cazarmă a Imperiului Central. „Barbarii” vor străluci mai tîrziu, ei căpătuar solemnitate și măreție, erau pe creasta sutoare a vîlvocului, la baza tipicilor eroici lor stătea consensual „argument statistic”. Marin Preda însuși a prins o înălțime de val, pe panta coboritoare, „argumentul.” — i-a făcut și lui ser-

vicul, i-a dat legitimitate, gloria și strălucirea lui sînt fără tădere. Evident, „argumentul.” nu... suficient, el se implică într-o mare vocație.

Dar noi? Am făcut și noi ce-am putut! Tîrănii văzuți de mine în copilărie încercau să pună între ei și inexplicabilul mecanism coada de pînă a fermecătoarei lor culturi, mentalității arhaice, aparent fragilă, așa i-am înfrîștat. Cînd am scris romanul în 1979, (apărut în 1981), „argumentul statistic” se împușină simțitor, se feminizează și îmbătrînește.

Și totuși, de ce-am zăbovit la Arhive? Nu mai ca să verific, inductiv, diferite truisme, de pildă: conservatorismul și cinismul social nu sînt în istorie doar serii cronologice, sînt tipologice. Ori ca să-mi dau seama cum se dreneașă și să realizez portretul spiritual al eroului individual în mersul lumii și cum se adună în oarba abie a Lethel? Nu doar atât! Am încercat o aventură: am vrut să simt sub tălpi presiunea nonfictivului, plenitudinea argumentului statistic, ca să pot scrie oțu navelle ale vîlvocului. „Spăta mării versu” în care, cînd puțin cîinci se bizuie pe talpa țării. Fîind scris în 1985, uneori îmi aluncea pîmîntul de sub picioare, pierdeam din putere, pluteam într-un soi de zbor magic.

Am vizitat de curînd Casa Memorială M. Sadoveanu din Iași, o splendidă locuință construită inițial de M. Kogălniceanu, renovată de Ștefan Ștefan în 1919-1936, a fost și este inconștientă de vii, unii vecini făceau să lăgie și deranjau, maestrul lua pușca, țesea în balconul frumosei case și trăgea un foc, lumea tăcea, umbra pe virfurii, Sadoveanu creaa... Cîtă superbă!

Am spus n-am destin literar într-aită modernitate! Nu știu, dar mi-au căzut dragi „barbarii”!

George Alboiu

Semnele prozei lui Vasile Rebreanu

Într-un interviu pe care scriitorul Vasile Rebreanu îl acordă într-unul din anii trecuți se afla și următoarea afirmație: „S-a discutat mult despre realismul fără margini, eu aș aminti că pentru noi a sosit momentul generos, fecund, de a ne apleca spre propriile izvoare, și schimbînd termenii, să vorbim, ținînd seama de toate cîștigurile artei, despre realismul cu rădăcini”. Aș spune, continuînd ideea acreditată de autor, că această luptă pentru realism și în numele realismului a fost și rămîne principala obsesie a generației de scriitori români care pășea în literatură în urmă cu un sfert de veac și căreia îi aparține și Vasile Rebreanu, alături de Ștefan Banulescu, Fănuș Neagu, Nicolae Velea sau D.R. Popescu. E o generație care s-a afirmat de la început cu o anume independență față de modele, a căutat un drum propriu și, în bună parte, a și reușit să-l găsească. Ea debută în mod simptomatic sub auspiciile prozei scurte, întelegînd observația, investigația faptului divers, transcrierea (asidul) realității imediate ca o școală necesară și obligatorie pentru un prozator care trebuie să-și facă mîna. El era îndemnat să învețe să observe, să aleasă, să știe să transpună scurt, dens, elocvent, faptul de viață semnificativ, felia de existență asupra căreia ochiul lui se concentra. N-a lipsit acestei generații o înțelegere psihologică specială care a făcut-o să perceapă sunetele delicate ale sufletului uman, muzica siderală a naturii, lirismul catifelat și nuanțat al trăirilor. Timbrul melodios al prozei lor ieșea în mod vădit din matca salomonismului și schematicismului îngust al epocii, anunțînd zorii unei literaturi fonice, deplin stăpînită de cuvîntul pe care-l mîntuia.

În cadrul acestei amprente și demne bălății pentru un nou realism, de fapt pentru căutarea „rădăcinilor proprii”, locul lui Vasile Rebreanu este fără îndoială unul de prim plan. Prozator cu nesecute resurse sufletești, cu posibilități creatoare multiple, dar temperate contravenit de o bonomie înăscută, Vasile Rebreanu a făcut încă de la debut, dovada certă a înzestrării sale. Romanul Casa din 1922, căruia i s-a acordat premiul Uniunii Scriitorilor, izvoara din tentativa de a largi granițele observației și a tentației face racontarea cu mare realism al prozei literare, celălalt Rebreanu, care scria căruia se îndrepta în mod firesc ca spre un zeu tutelar. În ciuda unor bune pagini de analiză, Casa este o încercare de frescă, un sondaj în viața țărîmii transilvănene din momentul colectivizării și de surprindere în adîncime a unor transformări morale și sociale inevitabile. Calitățile de povestitor ies la lumină cu pregnanță, ca și adreziunea la o materie epică îndelung studiată. Reminiscențe din Slavici și Agărbiceanu, dacă nu și din mai tînrul Pavel Dan, se surprind în țesătura literară a personajelor și conflictelor, deopotrivă cu o îndrîjire țărîneasă tipic transilvăneană. „Răceala” emanată de casa în care eroul a intrat ca ginere, de fapt ca slugă la dirologă la un ins instărit și dezumanizat, capătă „materialitate” printr-o înăscută introspecție, dominată de preocupările și conflictelor, deopotrivă cu o îndrîjire țărîneasă tipic transilvăneană. „Răceala” emanată de casa în care eroul a intrat ca ginere, de fapt ca slugă la dirologă la un ins instărit și dezumanizat, capătă „materialitate” printr-o înăscută introspecție, dominată de preocupările și conflictelor, deopotrivă cu o îndrîjire țărîneasă tipic transilvăneană.

Asemenea linii, venit din valorificarea tradiției și a basmului intersecțiază benefic și alte teme și motive ale prozei lui Vasile Rebreanu. În Căușul eel buze, de pildă, scriitorul configurează un univers infantil cu mari posibilități de explorare, cu valențe umane neapuzabile, cărora le dă o intruchipare lirică și alegorică rafinată. Aceasta va deveni de acum înainte un bun cîștig al prozei lui Vasile Rebreanu, un achiziț pe care îl descoperim și în volumul vîlvocului și o diversitate și de o modernitate ușor sesizabile.

O ruptură în proza dinălce, o mutație de substanță în direcția esențială a discursului epic, a adîncirii liniilor de configurare, de respingere a soluțiilor prefabricate se observă la fiecare pas. Scriitorul devine conștient de posibilitățile „realismului nețărîmîr” pe care le îmbogățeste și le redistribuie în funcție de filtrul subiectivității și tonalității vîlvocului, la care se adăugă și Tiganca albă asistăm la o transformare treptată a prozei lui Vasile Rebreanu într-una de factură modernă, atît prin stîința inefabilă a conducerii dialogului — perfecționată la școala dramaturgicului, pe care prozatorul a îmbrăsa-o — cît și tenacitatei remarcabile, dar și prin adoptarea unor formule și sugestii ce vin din direcția fantasticii și a absurdului. Personajele se mișcă adesea într-un cadru de observație șocant, dispun de o psihologie suplă și de o linie de dezvoltare sinuoasă. Tehnica de caracterizare evoluată mult, ca și incizia descoperirii psihice, devenită în volumul vîlvocului o mișcătoare suită de parabolă și alegorii, asamblate sumar printr-o aglutinare contrapunctică.

Mireasmă și suspin (1985) este noul volum antologic al prozatorului, care-l confirmă între cei mai interesați și mai valoroși scriitori ai prezentului. Vasile Rebreanu face aici din povestea dovedă înzestrării sale narative, a gustului și talentului său, a etapei străbătute de proza sa pînă la atingerea acestei culmi. Asistăm de-a lungul unor pagini seducătoare la inaugurarea unor procedee narative noi, la descoperirea și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe care le intruchipează. Unele personaje vin din mediul rustic, atît de familiar scriitorului, altele sînt adolescenți aflați la hotărîrea timpului, altele sînt eroi, eroi cu oarecîți intelectuali sobri sau sofisticăți, tentați de fragilitatea lumii și a adevărilor ei eterne. Poate tot este însă prezentă aplecarea spre social, spre dezbateră unor teme de actualitate, abordate de foarte multe ori în registru ironic sau parabolic, atîcînd o mare risipă de procedee și modalități artistice. Așa de pildă, între ape-a pensiene stranie apelează la formula detectivist-politistă pentru a condamna trădarea și impostura; Nevada tînră este un elogiu adus vîlvocului și bucuriilor ei necuprînte; Cu fata albă de sînt mînos e o eroică-secară a luptelor pentru libertate și perfecționarea altora, la elatarea acelor calități care au făcut farmecul scrisului său, începînd cu planonjion în fantastic și absurd și terminînd cu apelul la alegorie, basm și mister. E o proză densă, sugestivă, bine strînută, atîcînd registre epice foarte diverse, închei și tonalități diferite, dar respectînd cu strictețe modulările de ordin sufletesc ale personajelor. Galeria lor e bogată, ca și „lumile” atît de eterogene pe

LITERATURA TĂRILOR SOCIALISTE

BA JIN

R. P. CHINEZA

CÎINNELE

nu-mi stiu numele si nu-mi stiu nici vîrsta. Am fost aruncat ca o piatră în lumea asta si totusi exist. Nu stiu nici cine-l tată, meu si nici cine-l mama mea. Simt doar lucrul pierdut. Am pielea galbenă, părul negru, ochii negri, nasul turtit, trupul scurt. Sint unul dintre zecile de milioane de oameni. si soarta este ca era a hotărît să-mi duc viața în milocul lor.

Asadar, m-am dus. Ultimele de foame, uitatam de frig. Am avut pește tot și am descoperit cădrii somptuoase, dar si case simple, deosebite care se spondea ca sint ceea ce se cheamă școală. Am intrat ca fruntea sus, doar ti-nusem minte că școala este primul lucru mare din viața unui om.

Indiferent că era în clădirile cele frumoase sau în casele simple, indiferent dacă în usă întâlneam fețe arabe, sau blinde, auzeam mereu asemenea vorbe. Vorbe care mă loveau ca un bici. Simteam cum durerea îmi cuprindea tot trupul. Lăsam capul în jos și plecam. Dinăuntru răzbeau rîsetele copiilor care-mi sunau îndelung în urechi. Pentru prima oară am început să mă îndoieli: la urma-urmelor sint și eu om sau nu?

Indoilele mele creșteau pe zi ce trece. Nu voiam să mă gîndesc la asta, însă deseori o voce îmi șoptea la ureche: „La urma-urmelor si tu ești soacotit un om?” Am ajuns la credința că viața mea este destul de rezonabilă, cerșeam încă rămasă altora, resturi de mîncare, asa cum cîinele îi cere o-mului oase. Nu mai eram deloc om, eram ceva asemănător unui cîine.

Intr-o zi m-am gîndit că, de vreme ce sint lucru, e firesc să pot iesi la vizinare. Eu însă nu-m am cum să-mi duc traul, mai bine mă vind alicuiva, lăsîndu-mi de acela să-mi orînduiesc viața. iar eu, la rîndul meu, să-l fiu bun la toate, numai să mă cumpere și să mă ducă acasă. Și îndată m-am hotărît să mă vînd. Mi-am atîrnat de spate un insemn, am umblat prin zămoatoasele sau liniștitele străzi comerciale, am mers încet, cu capul sus, ca să mă vadă oamenii și să găsesc un client. Nu ceream vreun preț, vroiam doar să mă accepte asa fi putut să-l schiesc cu credință. Am umblat intruna de cînd a răsărit și plină a apus soarele, dar nimeni nu m-a întreat nimic. Peste tot doar fețe disprețuitoare. Numai vreo doi-trei copii sereau în jurul meu.

Am înșenuncheat în fața altarului și am plîns amaric. Vroiam să plîng ne săturate, deoarece mai aveam încă lacrimi, ele erau tot ce mai aveam. N-am plîns doar în templu, ci am alergat chiar și la porțile celor avuți să plîng. M-am adăpostit într-un colț în fața intrării casei unui demnitar, mi-era frig și mi-era foame. Am plîns pentru că puteam să-mi înghit lacrimile și să-mi ascult plînsul, ca să nu-mi mai aud chiorăiturile de foame.

Un tînar în frumose haine europene, a ieșit, fără să-mi arunce vreo privire; a urinat om de viață, mi-a ciocnit în mină, mîntă lungă și nici el nu m-a privit a trecut o multime de oameni, nimeni nu s-a uitat la mine, de parcă nici eu nu-m as fi aflat acolo. În cele din urmă ieși un bărbat înalt. Acesta îmi dădu atenție. Veni în fața mea și mă cerță: „Du-te, cară-te, aici nu-l locuț tău să plîng!” Cuvintele lui bubuiau ca tunetul și mă cutremurau. A dat în mine cu piciorul, asa cum lăundu-mi capul în mîini, am plecat. Fără să

soun ceva pentru că nu aveam nimic de spus.

Intors în templu, m-am întins pe jos, pentru că nu mai aveam deloc putere. Lungă și plînt urlam la fel ca un cîine rănit. Ochi șolenni ai sfințului mă priveau de sus, doi ochi care mingiau trupul meu îndurerat. Lacrimile mi-au secat. Am început să mă tîrăsc și am ingenuncheat plin de recunostință în fața altarului, rîndindu-mă.

Desi nu sint om, soarta a hotărît că trebuie să trăiesc și eu pe lume, si atunci, să trăiesc! După ce m-am născut am rămas fără părinti, nu am pe nimeni apropiat, sint ca un lucru răcit, și de aceea te rog pe tine, sfințe atol-puțenic, să-mi fi tată, pentru că eu nu sint om, iar pe lume nu găsesc pe nimeni care să mă mingie!

Gura sfințului rămase închisă, nu spuse însă nici un cuvînt potrivit. Asadar, de acum am tată pe sfințul acela generos, cu mina ruptă.

CAPITOLUL II

desi, ca de obicei, ieșeam zilnic din templu ca să cerșesc citeva oase, totuși, îndată ce găsiam ceva cu care să-mi asîmîntă foamea, mă întorceam, pentru că acum eram si eu la fel cu ceilalți oameni, aveam un tată acasă. Și deși această casă era templul dărăpănat, iar tatăl meu, sfințul, avea zura vesnic închisă — nu spunea nici un cuvînt care să mă liniștească — totuși în toată lumea asta, singurul care nu voia să mă părăsească era doar el. Doar el îmi era apropiat.

Desi în frig și foame, zilele treceau foarte repede, iar eu, zi după zi, m-am făcut mare... Ceva cîndat începu, treptat să prîndă viața în trupul meu... Eu însămi înțelegem că nu sint om și deseori mă treziam sunîndu-mi sinaur acest lucru. Totuși, dorințe omenești începeau treptat să se nască și să crească în trupul meu.

Intr-o zi am văzut lînsă perechea de picioare stînd întine un cîine alb, cu fața strîns lînită de ele, ba chiar l-a mai sărit și în poală. „Nu neapărat numai un om poate face asta! Si cătelușii poț”, m-am gîndit. Si tot gîndind astfel am și pornit în fugă spre acele picioare aîit de frumoase. Dar nici n-am ajuns, cînd o

Am înșenuncheat în fața altarului și am plîns amaric. Vroiam să plîng ne săturate, deoarece mai aveam încă lacrimi, ele erau tot ce mai aveam. N-am plîns doar în templu, ci am alergat chiar și la porțile celor avuți să plîng.

M-am adăpostit într-un colț în fața intrării casei unui demnitar, mi-era frig și mi-era foame. Am plîns pentru că puteam să-mi înghit lacrimile și să-mi ascult plînsul, ca să nu-mi mai aud chiorăiturile de foame.

Un tînar în frumose haine europene, a ieșit, fără să-mi arunce vreo privire; a urinat om de viață, mi-a ciocnit în mină, mîntă lungă și nici el nu m-a privit a trecut o multime de oameni, nimeni nu s-a uitat la mine, de parcă nici eu nu-m as fi aflat acolo.

În cele din urmă ieși un bărbat înalt. Acesta îmi dădu atenție. Veni în fața mea și mă cerță: „Du-te, cară-te, aici nu-l locuț tău să plîng!” Cuvintele lui bubuiau ca tunetul și mă cutremurau. A dat în mine cu piciorul, asa cum lăundu-mi capul în mîini, am plecat. Fără să

Am înșenuncheat în fața altarului și am plîns amaric. Vroiam să plîng ne săturate, deoarece mai aveam încă lacrimi, ele erau tot ce mai aveam. N-am plîns doar în templu, ci am alergat chiar și la porțile celor avuți să plîng.

M-am adăpostit într-un colț în fața intrării casei unui demnitar, mi-era frig și mi-era foame. Am plîns pentru că puteam să-mi înghit lacrimile și să-mi ascult plînsul, ca să nu-mi mai aud chiorăiturile de foame.

mină, nu stiu de unde apărută, m-a acuat și m-a trîntit la pămînt... „Ești orb”. Doar atîi am auzit și îndată mi-am simțit capul tulbure, în timp ce în fața ochilor îmi lucrau o multime de stelute. Am rămas ametit la pămînt.

Am început să mă tîrăsc, de jur-împrejur erau numai fețe care zîmbeau, iar picioarele acelea nu se mai vedeau. Rîsete stranii îmi strîpuneau dureros urechile. Mi le-am astu-nat și am luat-o la fugă. Mă lămurisem, Mă credeam, cu satisfacție, cîine sau ceva foarte asemănător. Si abia acum aflasem că nici măcar cîine nu mi se potrivea să fiu. Cu înima rece, m-am întors în templu, m-am așezat sub altar, gîndind și iar gîndind în înisite. Mi se părea că-l vedeam pe cătelușul acela alb cum se lîpea cu afecțiune de acele frumoase picioare; si mi se părea că îl văd cum locuiesc confortabil într-un palat mare, are hrană bună, are cald, are parte de dezmetecă, dăruia înăuntru înăuntru ca un sarpe. Mă tîram pe pămînt, mă tîram cu amîndouă picioarele. Scuturam din cap, dădeam din fund, lătram. Începeam să văd dacă semăn sau nu cu un cîine. Lătram, mi se părea că sint foarte aproape de lătratul Sîmțului și-am zăcut să plîng foarte bine să fiu cîine. Eram mulțumit, fericit. Și mă tîram necontenit pe pămînt. (...)

CAPITOLUL III

a m-nieia galbenă, părul negru, ochii negri, nasul turtit, trupul scurt. Totuși, pe lume mai sint oameni cu pielea albă, părul blond, ochii verzi, nasul drept, trupul lung.

Eu, unul, doi, trei, merg cu pași mari pe străzi și de totuare, cu capul sus și fără frică, privesc jur împrejur, cîntă, strigă, ridă, de parcă pe străzi și de totuare n-ar fi decît ei trei. Ceilalți se strecoară timizi, sau își feresc de departe... Si fac o descoperire. Oamenii și ei îndrăznesc să mă arunce de ei, pentru că ei sint și mai importanți. Ii privesc doar de la departare, îi vînez din umbră, îi hipocuvîntez. Mă bucur că există în lume astfel de oameni importanți și chiar de aceea mi-am uitat pronunț amar... Ii vînez din umbră, îi hipocuvîntez. Din timp în timp îmi atrag singur atenția: „să nu te apropii de ei, să nu-i profanezi!”. Odată însă tot m-am apropiat.

Era într-un amurg, mi-era foame și eram obosit, nu mai puteam umbla și sedeam lîngă un zid să-mi alin picioarele desculte, pline de sințe și de noroi. Foamea îmi împungea dureros stînd întine un cîine alb, cu fața strîns lînită de ele, ba chiar l-a mai sărit și în poală. „Nu neapărat numai un om poate face asta! Si cătelușii poț”, m-am gîndit. Si tot gîndind astfel am și pornit în fugă spre acele picioare aîit de frumoase. Dar nici n-am ajuns, cînd o

Am înșenuncheat în fața altarului și am plîns amaric. Vroiam să plîng ne săturate, deoarece mai aveam încă lacrimi, ele erau tot ce mai aveam. N-am plîns doar în templu, ci am alergat chiar și la porțile celor avuți să plîng.

M-am adăpostit într-un colț în fața intrării casei unui demnitar, mi-era frig și mi-era foame. Am plîns pentru că puteam să-mi înghit lacrimile și să-mi ascult plînsul, ca să nu-mi mai aud chiorăiturile de foame.

Un tînar în frumose haine europene, a ieșit, fără să-mi arunce vreo privire; a urinat om de viață, mi-a ciocnit în mină, mîntă lungă și nici el nu m-a privit a trecut o multime de oameni, nimeni nu s-a uitat la mine, de parcă nici eu nu-m as fi aflat acolo.

În cele din urmă ieși un bărbat înalt. Acesta îmi dădu atenție. Veni în fața mea și mă cerță: „Du-te, cară-te, aici nu-l locuț tău să plîng!” Cuvintele lui bubuiau ca tunetul și mă cutremurau. A dat în mine cu piciorul, asa cum lăundu-mi capul în mîini, am plecat. Fără să

Am înșenuncheat în fața altarului și am plîns amaric. Vroiam să plîng ne săturate, deoarece mai aveam încă lacrimi, ele erau tot ce mai aveam. N-am plîns doar în templu, ci am alergat chiar și la porțile celor avuți să plîng.

M-am adăpostit într-un colț în fața intrării casei unui demnitar, mi-era frig și mi-era foame. Am plîns pentru că puteam să-mi înghit lacrimile și să-mi ascult plînsul, ca să nu-mi mai aud chiorăiturile de foame.

Un tînar în frumose haine europene, a ieșit, fără să-mi arunce vreo privire; a urinat om de viață, mi-a ciocnit în mină, mîntă lungă și nici el nu m-a privit a trecut o multime de oameni, nimeni nu s-a uitat la mine, de parcă nici eu nu-m as fi aflat acolo.

În cele din urmă ieși un bărbat înalt. Acesta îmi dădu atenție. Veni în fața mea și mă cerță: „Du-te, cară-te, aici nu-l locuț tău să plîng!” Cuvintele lui bubuiau ca tunetul și mă cutremurau. A dat în mine cu piciorul, asa cum lăundu-mi capul în mîini, am plecat. Fără să

Am înșenuncheat în fața altarului și am plîns amaric. Vroiam să plîng ne săturate, deoarece mai aveam încă lacrimi, ele erau tot ce mai aveam. N-am plîns doar în templu, ci am alergat chiar și la porțile celor avuți să plîng.

M-am adăpostit într-un colț în fața intrării casei unui demnitar, mi-era frig și mi-era foame. Am plîns pentru că puteam să-mi înghit lacrimile și să-mi ascult plînsul, ca să nu-mi mai aud chiorăiturile de foame.

Un tînar în frumose haine europene, a ieșit, fără să-mi arunce vreo privire; a urinat om de viață, mi-a ciocnit în mină, mîntă lungă și nici el nu m-a privit a trecut o multime de oameni, nimeni nu s-a uitat la mine, de parcă nici eu nu-m as fi aflat acolo.

ANUL INTERNAȚIONAL AL PĂCII

Un nou mod de abordare

imeni nu s-a legănat în iluzia că prin proclamarea Anului Internațio-nal al Păcii lumea ar putea fi absolvită, peste noapte, începînd cu ora zero a zilei de 1 ianuarie 1986, de confruntări militare. Statisticienii au calculat de altfel că în acest an continuă să se desfășoare în diferite zone ale globului nu mai puțin de 42 de războaie numite „locale”. Dar orice om de bine a sperat — și speră — că hotărîrea adoptată în unanimitate de statele lumii la O.N.U. privind proclamarea acestui An va stimula factorii de răspundere ai aceluiași state de a întreprinde, în sfîrșit, ceva concret și substanțial pentru asigurarea păcii la scară planetară.

Președintele Nicolae Ceaușescu subliniază un lucru încă și mai important și anume faptul că acest An trebuie să aducă un mod nou de abordare a problemelor păcii și războiului. Un mod de abordare care să abandoneze tradiționalul scenariu de declarații frumoase de bune intenții, neînsoțite însă — de cele mai multe ori — de acoperire faptică. Pacea nu mai este astăzi doar un vis frumos. Doar o aspirație general împărtășită. Doar o pauză între două războaie. Pacea este astăzi condiția sine qua non de supraviețuire a civilizației. Este prioritatea priorităților lumii. Și este premisa obligatorie a dezvoltării. Nu numai pentru țările sărace, dar chiar și pentru țările cele mai puternice industrializate. Sloganul diversionist „Si pîine, și unt”, pe care încercu să-l acrediteze cu ani în urmă avocații „societății de consum” s-a dovedit, odată cu trecerea anilor, fals. După cum, anarhice au devenit și alte dicțione, adînc și de multă vreme înrădăcinate în conștiințe. „Dacă vrei pace,

pregătește-te de război” sau „Războiul e continuarea politicii prin alte mijloace” ca norme de conduită în relațiile interstatale comportă, după cum o arată experiența istoriei, un coeficient de periculozitate tot mai ridicat pentru soarta lumii în condițiile existenței armelor atomice înzestrate cu capacitatea de autodistrugătoare.

Tocmai la renunțarea unor asemenea norme de conduită cheamă președintele Nicolae Ceaușescu. Tocmai de aceea se impune un mod nou de abordare a problemelor păcii și războiului.

În concepția țării noastre, salvagardarea păcii trece în mod obligatoriu prin înfăptuirea dezarmării. O altă cale care să ducă la o pace generalizată în lume, o pace temeinică și dreaptă, în zilele noastre nu există. Pacea megatonelor capabilă să devasteze mari întinderi continentale pentru a le transforma în imense deșerturi radioactive, pacea bazată pe teama reciprocă de distrugere, pacea înjehbată cu ajutorul unui echilibru tot mai precar de forțe, o asemenea pace nu ar putea dura la nesfîrșit.

Trecerea la dezarmare, însă, ar fi, în viziunea României și a președintelui ei, calea cea mai firească de a converti visul sublim al păcii în realitate concretă a unei lumi pașnice și sigure. Iar Anul Internațional al Păcii, care și-a justificat prea puțin pînă acum numele și speranțele investite în el, trebuie să prilejuiască, măcar în această a doua jumătate a sa, demersuri întreprinse cu bună credință pentru edificarea unui prezent și unui viitor sigur pentru toți locuitorii planetei.

Corneliu Vlad

maurice carême Fantezie Traducere de Grete Tartler

CULTURA ROMĂNEASCĂ ÎN LUME

SPORT Văzute și auzite

REVISTA STRĂINĂ

NICARAGUA. SE ÎNTELEGE CA într-o țară cum este Nicaragua, care își apără zi de zi cu arma în mînă independența, nici literatură nu poate fi înțelesă pe primul plan al literaturii se află aici problemele ogîndirii exploatarei poporului în timpul dictaturii de tristă faimă a lui Somoza, lupia împotriva acestei dictaturi dar și în viațrea cușgriilor revoluției sandiniste. Dar pentru că locuitorii țării să abia acces la literatura care le este desîlnată, autoritatea artistică necesară susținute pentru eradicarea analfabetismului care cuprinde 65% din populație (la rate peste 75%), în cadrul unui program național de amploare pe care, în afară de Cuba, nu a mai cunoscut-o nici o altă țară latino-americană.

Predominante sint antologile de poezie ce grupează creații mai mult tineri poeti, care nu au ajuns încă la maturitatea artistică necesară publicării de volume. Acesta este și motivul pentru care nu se pot face aprecieri deosebite pe marginea cheștilor lor. Doi dintre cei mai promițători poeți — Leonida Ruzman și Ernesto Castillo Solanery — au căzut în revoluție, prima la rîndușee de ani, celălat la douăzeci și unu. Amintim și numele altor tineri scriitori nicaraguanți — unii dintre ei autori de volume — în speranța că vom mai auzi de ei: Vidaluz Meneșe (născut în 1949), Glorinda Belli (1948) laureată a premiului Casa de las Americas pentru volumul său de versuri, Rosario Morillo (1951), care îndeplinește și funcția de Secretar general al Ununii Scriitorilor din Nicaragua și al Ununii Sandiniste a lucrătorilor din domeniul culturii. Începînd din anul 1980 frontul cultural din Nicaragua dispune de o revistă în paginile căreia își dau întâlnire alți scriitori din această țară cît și din atîte țări latino-americane și de pe alte continente.

S.U.A. ÎN ULTIMII ANI au început să apară amintirile unor artiști, de regulă de la Hollywood. Cartea lui Sidney Poitier, Viața mea, cuprinde o experiență de viață cu nimic mai prejos decît a lui Anthony Quinn, de exemplu. Este povestea drumului unui copil ambitios de nebru, născut la Miami, Florida, la 29 februarie 1927, din părinti țărani în insulele din Bahamas. În-și povestind prima sa ispravă: „Cînd mi-am dat seama că planul meu este fără cusur l-am pus imediat în aplicare și l-am trimis o scrisoare președintelui Statelor Unite: „Dragă domnule președinte Roosevelt, mă numesc Sidney Poitier și mă aflu în Statele Unite, la New York. De fel sint din insulele Bahamaș. Aș vrea tare mult să mă întorc în Bahamas, dar nu am bani, de aceea as vrea să vă rog să mă împrumutați cu o sută de dolari. Îmi este foarte dor de mama și de tata, îmi lipsesc fratele și sora... Nu mă pot obișnui nicicum în America dv., mai ales cu clima rece, de aceea vă rog pe dv., ca cetățean american,

să-mi împrumutați o sută de dolari pentru a mă putea întoarce acasă. O să vi-l restituți prin poșta și o să vă fiu din cale afară de recunoscător. Conșcșțeanul dv. american, Sidney Poitier”.

Ce s-ar fi întimplat dacă președintele Roosevelt ar fi avut inspirată să-l trîmită suta de dolari cerută cu împrumut?

LA SFÎRSITUL anului 1985 a văzut lumina tiparului o lucrare voluminoasă purtînd un titlu mai puțin obișnuit: „Servus, Kisch!” Apărut pentru a contribui la marcarea împlinirii a o sută de ani de la nașterea lui Egon Erwin Kisch, volumul cuprinde mătură, ale unor scriitori, ziaristi și ale altor prieteni ai lui Kisch, care completează și desăvîrșesc portretul omului, scriitorului, ziaristului și luptătorului care a fost E.E. Kisch.

Prima parte a lucrării cuprinde amintirile unor scriitori și jurnaliști contemporani cu el, publicate în anul 1966, cu prilejul împlinirii a 70 de ani de la nașterea lui, în volumul „Kisch Kalender”. Interesante sint amintirile scriitoarei Lenka Reiner, care a trăit și a lucrat ani mulți împreună cu Kisch înaintea celui de al doilea război mondial, atî la Praga, cît și la Paris și în exilul său mexican. Ea remarcă forța cuvîntului lui E.E. Kisch, veridicitatea reportajelor sale, influența scrierilor lui în luptele politice din Cehoslovacia, dinaintea și din preajma Acordului de la München. Cea de a doua parte a volumului cuprinde o culegere de recenzii la unele din lucrările publicate de Kisch, dintre care se detașează cele datorate criticilor Emil Faktor și Heinrich Mann. Cum însă opera lui Erwin Kisch se compune în cea mai mare parte din articole și reportaje publicate prin cîndine și periodice, aprecierile criticilor nu dau și nu pot să dea decît o imagine parțială a creației sale. Articolele și reportajele lui s-au bucurat de un larg ecou în epocă, au fost apreciate sau nu, dar ele fac parte integrantă din opera scriitorului și reportajului Kisch, deci nu pot fi trecute cu vederea.

Ultima parte a volumului îmnănușează anecdote în legătură cu E.E. Kisch, știut fiind că de viața lui sint legate întîmplări devenite legendă. Multe dintre ele sint autentice, altele inventate chiar de cei care au citit el evocă pe marele scriitor care a fost Egon Erwin Kisch.

U.R.S.S. „CITESC TÎNERII” este titlul unei interesante debateri găzduite de prestigioasa revistă moscovită „Literaturna gazeta”. Ideea organizării dezbaterii între scriitorii Arkadii Strugațkî și sociologul Elena Vasilișeva a constituit-o scrioarea unui tînar adresată redacției revistei, în care acesta afirmă că în prezent cartea nu mai are aceeași importanță în viața tînerilor ca mai înainte. Deci, citesc tînerii sau nu citesc? — spunea cunoscutul scriitor Arkadii Strugațkî — sint de părere că lectura dispăre din viața

tînerilor din cauza televiziunii și a videocasetelor. Sincer vorbind, nu înțeleg de ce una trebuie să se scrie și să se citească pe cealaltă. Nu se auzesc voci, auzul era greu și mi se părea că mă sufoc. Nu știam ce loc este. Dar știam sigur că nu era o cușcă de cîine. Mai vroiam încă să mă tîrăsc pe pămînt, să lătr. Tot trupul mă dorea însă în gînci, iar o furie mă înfășura aîit de strîns încît nu mă mai puteam mișca deloc.

Mă gîndeam că în templu acela sfințul generos cu mina ruptă, sfințul care-mi era tată, sta însingurat în firidă. El mă aștepta acolo. Vreau să mă duc înapoi, oricum vreau să mă întorc în templu.

Indiferent cît de tare mă doare tot trupul, sint totuși un cîine. Vreau să urlu, vreau să mă lătr! Vreau să munc, si să rup funia și să alerg înapoi, în templu!

Am înșenuncheat în fața altarului și am plîns amaric. Vroiam să plîng ne săturate, deoarece mai aveam încă lacrimi, ele erau tot ce mai aveam. N-am plîns doar în templu, ci am alergat chiar și la porțile celor avuți să plîng.

M-am adăpostit într-un colț în fața intrării casei unui demnitar, mi-era frig și mi-era foame. Am plîns pentru că puteam să-mi înghit lacrimile și să-mi ascult plînsul, ca să nu-mi mai aud chiorăiturile de foame.